

KULLABYGD

ÅRGÅNG IV



KULLENS
HEMBYGD S-
FÖRENING S
ÅRSSKRIFT
1931

KULLENS
HEMBYGDSFÖRENINGENS
ÅRSSKRIFT
1930

Kullens hembygdsförening, som bildades den 13 juni 1926, har till uppgift att främja hembygdsvården inom Kullabygden och vill i detta syfte verka för att bevara natur- och kulturminnen av värde, att öka kunskapen om och kärleken till hembygden samt att understödja Höganäs museum.

KYRKOHERDAR
I VÄSBY PASTORAT

ANTECKNINGAR AV

C. P. HOLM

KANTOR OCH ORGANIST I VÄSBY OCH VIKEN

MED NÅGRA RÄTTELSE OCH TILLÄGG AV

EMIL HANSÉN

KYRKOHERDE

Första gången tryckt 1904 i Engelholm,
Engelholms Tidnings
tryckeri.

Denna upplaga tryckt i 600 exemplar å
Tryckeri-A.-B. Demokraten,
Hälsingborg 1931.

År 1305 erhöill domherren *Guido Hallandia* Wäsby såsom prebende. Dessförinnan hade Wäsby varit annex till Brunnby. Då Guido av ärkebiskopen Isarnus utnämndes till Sognepräst i Wäsby, var han kanik i Lund och hovpredikant hos konung Erik Menved (1286—1319) i Danmark. År 1308 valdes han till dekanus vid domkapitlet i Lund och kallades år 1314 till konungens kansler. Ämbetet i Wäsby sköttes av vikarius. Såsom kansler hos konung Erik vann han dennes stora ynnest och blev insatt som exekutor i hans testamente. Även blev Guido uppmärksammas på påven i Rom, som år 1320 tillerkände honom ökade löneförmåner.

Efter Erik Menveds död år 1319 lär Guido återgått till sitt ämbete i Lund. Guido var en av sin tids mest framstående män.

Ur en äldre handling i arkivet i Lund finnes följande anteckning om denne man: "Herrans år 1324 den 15 maj afled i Roskilde herr Guido, dekanus i Lund, den stormäktige fursten herr Eriks, fordom Danmarks världsberömde konungs, cacellarius". 1)

Härefter följer en tidrymd av över två hundra år, under vilken tid man saknar underrättelser om kyrkoherdarna i Wäsby. 2)

År 1532 var i Wäsby en präst som hette *Hans*, vilket framgår av en rättegång, som fru Anne Karls dotter Gyldenstjerne hade med Knudt Lauerzenn på Tommerup. I stämningen heter det: "Idem theffnes Her Hans, sogneprest till Wesby kyrcke, och Bent, degene ther sammenstetz, for ett breff, som the haffve udtgiffvet paa hinded vegne, hvilket hun mener icke saa att vere screffvit, som hun thennum befallit haffde".

Av S. P. Sundii beskrivning av Wäsby kyrka anföras vi från denna tid följande: "En kvadratformig grafsten nära altaret, prydd med fyra figurer (vapen), och vilka den förste visar en fågel, den andre följande figur A D, den tredje åter framställer ett af ett spjut (pil) genom borrhadt hjärta och den fjärde fyra fyrkanter, är försedd med följande inskrift:

"Her ligger begrafvit erlig oc välbyrdige mand Anders Ulfeldt till Taagelycke som døde udi Herren anno 1565, med sin kiere husfrue Fru Magrete Gage, hvilken i Herren hendøde anno 1577 d. 7 Octo-ber. Gud gifve dennum en gledelig opstandelse. Oc loed Erlig oc

Welbyrdig mand Aril Olsen till Horne-gaard bekosta samme sten sin kiere husfru Fader oc Moder till houkommelse".

Vidare anføra vi följande: "Till vänster vid uppgången till altaret en tillbyggnad, fordom hörande till Tågalycke, hvarest man på en pe-lare finner en förut på en grafsten fästad mässingsplåt, på hvilken Tycho Brahe låtit inrista på latin följande ord till minne efter sin son:

AT MINNET (HELGAD).

Här hvilat fridfullt i sin lilla kista Claudius, som i lifvet ej hade ro på hela jordens krets. En gång lät honom naturen framträda på jorden och tillstodde honom att vara där ofvan blott 6 dagar. Mätte han i späad ålder fri från jordisk besmittelse, utan hämmande tyngd (boja) gå till himlen, hvarest han nu i stället för knappt tillmätta dagar är delaktig i evighetens tidsrymder och jublar i besittning af en ostörd frid.

Dog i Herans år 1577 d. 7 Januari

Född d. 2:dre i samma månad.

Då vi födas börja vi dö, då vi dö, födas vi.

At sin lille älskade (naturlige) son Claudius, som han ej sett, (reste) Tycho Brahe (denna sten) till minne af hans bråda hädanfärd till evigheten."

Morten Jensen förekommer som pastor här 1584 och dog 1589, efterlämnande änka, som hade "strengt röcte oc mange börn".

Mats Nilsen blev 1589 av Lunds kapitel kallad till pastor härstädes och därtill prästvigd, men lämnade kallet, emedan han ej ville gifta sig med företrädarens änka, vilken församlingen ville hava kansersverad. Han blev sedan pastor i Håslöf.

Nils Hantro, som varit kapellan i Lomma och Flädie, blev pastor här 1589 och "tog änkan".

Peder Pedersen var 1610 pastor härstädes. Hans hustru hette Anna och sonen Peder blev pastor här. Peder Pedersens hustru är begravnen i kyrkan och gravstenen, som numera förvaras i tornrummet, har följande inskrift: "Til ett lidet monument haver Peder Pedersen bekaastid dene steen ofver sin salige moder Anna Her Peders i Wesby, som döde den IX Jan. aar 1616. Gud gifve hinne med alle Guds börn en gädelig oc erefuld opstandelse.

Salige erre de som dö i Herren".

Antagligen blev predikstolen i Wäsby kyrka förfärdigad under denne pastors tid. Predikstolen har en latinsk inskription, som i översättning lyder sålunda: "Denna predikstol är under försorg af Herr Nicolaus Pascasius, domherre i Lund och på bekostnad af Wäsby kyrka, fullbordad år 1604".

Hans Nielsen, som var från Ribe och hade varit kapellan i Lomma,

var pastor här 1615 och ännu 1923, då det är antecknat, att han hade goda predikogåvor, men att ungdomen var klen undervisad. 4)

Johan Nicolaus Ripensi. På kyrkans altartavla läses denna inskription: "Till ära för det högheliga embetet är denna tafla förfärdigad på bekostnad af Wäsby kyrka och på försorg af Herr August Sandt, domherre i Lund och Pastor Herr Johan Nicolaus Ripensi 1622". Således var Ripensi pastor här år 1622. År 1626 inköptes kalken till Wäsby kyrka och patenen år 1730.

Peder Pedersen, "sogneprest till Wesbye sogn i Kulden", dog i Lund d. 4 oktober 1633 och begrovs i Lunds domkyrka, där en gravsten lades över honom. I "specification på några obligationer och Foundationer som gifna äro Domkyrkan" heter det: "Peder Pedersens sokneprästens i Wäsby testamente till skolan på 100 Riksdaler, som hans son Peder Pedersen lefvererade till Kapitlet Mårtensdag 1633".

Skrifvelsen härom lyder sålunda:

"Peder Pedersen sognepräst i Åhus och prost i Willands härldt kiendes och gör Witterligt her med for alle att efter som min sal. fadher Hr Peder Pedersen fordom sognepräst till Wesbye sogn i Kulden hafver uthi sitt yttersta betänckt dhe fattiga scholebörn i Lunde schole med Naagit af sin formue och dertill udlofvit etthundrade daler hvar daler beregnet till 64: 3 som skulle udsättis på Ränthe, och samme Ränthe aarlig att erlæggis till Martini dagh, och anvændes till To fattige Faderløse och Moderløse scholebörn Nytte och brug, till hvad som hellst di kand hafve best fornøden entan till underholdning eller till klæder; så hafver jeg min sal. Faders løffte effterkommit och stadfast, och derfor ofverlevereret till hederlige Capitel i Lund for:ne Capital 100 daler slætte som till for:ne brug skal vara gifven perpetueret, dogh med saadan vilkøhr att dhed skal vare mig sielf frijtt for min listid att udneffna och forordne En eller To af dhe fattige scholebörn som gaar i Lunds schole, som skal nyde dhe Ränthe-penge til gode underholdnings, effter min betænkiande och vilje, men effter min død skal schole Lundensis Procurator for:ne Ränthe anvænda till 2:ne Faderløse och Moderløse scholeböorns Nytta, som foreskrifvit står och der med dispensere som han for Gud och Öfrigheden vill vare bekiænd, och hafve en god samvittighed, så ock att giøre Capitlet aarlig Räkenskab, men dersom her emod gifves som foreskrifvet staar och for:ne Ränthe annorledes blifver anvændt, skal det vare mig eller mine sande arfvingar fritt for denne gæfva att igenkalde. Att detta således i alle maade holdis skal hafver jeg til ydermere stadfastelse med egen hand underskrifvit och Mitt Signet undertrykt.

Actum Lund Martens dag 1633.

Peder Pedersen."

David omnämnes som pastor här 1636.

Per Gemseus (Gemtzøe). Man vet icke med visshet om han varit pastor här.

Daniel Pederson Gemseus (Gemtzöe), son av kyrkoherden Peder Olsson i Jämshög, gick i skola i Lund, student i Köpenhamn 1628 och omnämnes som pastor här 1648. Wikensboarne önskade 1649 att gudstjänst måtte hållas i det därvarande kapellet vartill pastor förklarade sig villig, om han erhöll årligen 50 daler, hvar 20:de fisk, som vankade vid fiskläget, "en karls lod (lott) naar nogen bergelön faldt", samt kvicktionde efter ordnansen.

Från Daniel Pedersen Gemseus' tid läses uppå första sidan uti den äldsta kyrkoräkenskapsboken från år 1656: "Detta år var det första Herr Biskopen Peder Winstrup fick Jus Patronatus till kyrkan och något inkomster uppbar. Der finnes ingen kyrkstol (räkenskaper) och ingen vetes hafva varit sedan Hr Hans Brochrocks tid och när då räkenskap blef hållen, behöll han kyrkstolen uti sitt eget förvar och ingen vet hvar den är att finna. — N. B. Efter honom fick välboren Gunnar Rosenkrantz Jus Patronatus till kyrkan och uti hans tid vetes ingen kyrkstol hafva varit. Han uppbar kyrkans årliga inkomster, men intet igen på kyrkans byggnader användes, emellertid han var Patron."

Under herr Daniels tid, näml. 1658, tillades Skåne svenska kronan. Vi meddela här fullmakten för Rasmus Laursen att å socknemännens vägnar avlägga trohetsed till konungen. Den lyder:

"Efter som befallet är nästkommande d. 14 April fra hver sogn att fremskicke till Malmöe en vederheftig mand hvilken med fulldmagt fra samtlige sognemendene haffver att møde och der hylde och svere Carolus Gustavus, Sveriges Riges konung har efter at vare Hans Kongl. Maytz huld och tro som rette undersatter, och for vores Herre och Konung at kiende daa haffver vi mange sognemend i Wesbye sogn dertill udmelt Rasmus Laursen i Engelstred hvilken haffver sid udi Malmöe till bemelte 14 April att indstille och der med samtlig stenderne paa alle vores veigne ed och hylning avlægge, hvilket vi som tro och oprigtige undersatter skall holde och efterkomme, inår bemelte Rasmus Laursen skall haffve fullkommen fuldmagt lige som vi samligen tillstede vare.

Till vitterlighed haffver vi ombedet efterfölj. s. m. end nemlig Frans Yndersen i Langeröd, Ynd Nielsen i Buskeröd, Matiss Jansen i Wicken, Ynd Bensen i Holteboe, Olluf Mondsen i Taagelycke, Frands Sønnessen i Wesbye, Jeppe Kielssen i Ornekier och Helle Pedersen i Engelstred paa samtlige menige Wesbye sognemendtz vegner deres zignetter herner under, den 10 April Anno 1658."

8 sigill.

Herr Daniel lämnade 1670 pastoratet åt sin son Hans och dog den 14 april 1676. Utom denne son hade han trenne andra, näml. Peder, pastor i Ljungby och Bara härad, och Mats, kronobefallningsman i Rönnebergs härad, samt dottern Karna, gift med Mats Mogensen och

sedan med Erhard Ebbesson i Brunnby. Daniel Federson Gentzöe och hans hustru ligga begravna i kyrkans kor, och gravstenen, som nu är förstörd, hade denna inskription: "Här under hvilat den ärevördige, hederlige, vällärde och nu salige mand Herr Daniel Pedersen Gemzö, fordom välmeriterad Pastor till Wessby menighed, hvilken saligen udi Herren afsomnade den 14 April 1676 uti sit alders 66 år, med sin H. K. hustru ärborne, Gudfrycktige oh dygderike matrone Marina Maurits dotter, som dödde i Herren samme aar den 28 Juli uti hennes alders 69 aar, sedan de hafve sammenlevvadt årligen, käriligen Christeligen och vel udi 42 aar, velsignede udi deris äctenskab med 3 söner och 5 døttre, 1 søn och 1 dotter for dem i Herren hædenkalled, de andre efterlevvande, såsom de her lefde Herren, så åro de ok døde i Herren och vente i hans obenbarelse en glædelig opstandelse. Sal. 15: 16." Uti ett annat fält på samma sten stå dessa orden: "De salige oc hederværde foraldrer til åre af deres forpligtige børn Johan Joung oc Elisabet Daniels dotter er denne steen nederlagd."

Hans Danielson Gemseus (Gemtzöe) prästvigdes till pastor härstädes 1670, då fadern till honom avstod pastoratet. 1683 invigdes ett nytt kapell i Viken, som en rik bonde Bengt Bengtsson från Allezum på egen bekostnad låtit uppföra av korsverk med murtegel. Under de nästföljande åren hölls gudstjänst där blott förste och andre dag jul, påsk och pingst samt troligen under bästa fisktiden. Herr Hans var mycket missnöjd med den kyrkliga ordning, som efter 1680 infördes. Enligt en berättelse ville han icke bortlägga pipkragen och försvor att lära sig svenska. Enligt en annan misslyckades han fullkomligt, då han skulle predika på svenska, och ville sedan aldrig förnya försöket. För dessa berättelsers trovärdighet finnas inga bevis, men handlingar i domkapitlets arkiv bevittna, att prosten Schartau ofta klagade över hans obenägenhet mot uniformiteten och svenska språket. Slutligen begärde han att få "fara öfver på andra sidan och der söka sin befördring", varpå k. m:t den 25 mars resolverade: "Emedan hos en sådan person inte lär vara något godt att förvänta, särdeles der något fiendtligt på den orten sig yppa skulle, ty må han gerna fara hvar han vill och tro vi att I ju så väl som vi gärna kunna vara af med honom". Herr Hans var svåger med biskopen på Seland, Hans Bagger och befördrades till prost på ön Möen. Gift i Lund 1671 med Maria Margareta Bagger, dotter af teol. professorn Olof Bagger i Lund. Då Herr Hans avflyttade till Danmark medtog han alla kyrkans då befintliga gamla handlingar.

(Af Canutus Hahn, Lund, inlämnades till konungen följande skrifvelse:

"Stormächtigste Konung, allernådigste Herre.

Edert Kongl. Maj:t kan jag icke underlåta i djupaste underdånighet insinuera, det en prest här i landet, Cen. Hr Hans Daniel i Wäsby i

Kullen vid Helsingborg hafver för mig upptäckt att han sinnader vore söka att komma öfver till andra sidan, hvarest hans sväger D. Hans Bagger är Biskop; och ehuru väl mig synes för mångahande orsaker skull vid hans begäran föga betänkande vara, dock hafver jag icke understätt mig honom alldeles dimittera förrän E:s Kongl. Maj:t jag sådant underdånigst tillkännagifvit hade.

Eljest hafver denna Pastoraten för detta legat under min Sal. Antheccoris Disposition, så att han ex jure Conocicatus hafver confederat den hvem honom hafver behagat, men såsom jag intet understår mig sådant begära, och icke kan veta E:s Kongl. Maj:ts allernädigaste vilja häröfver såsom de andre Capitlets Jura reducerade äro, efter E:s Maj:ts allernåd. Ordre dat. 28 maj 1684. Ty hafver hos E:s Kongl. Maj:t jag med djupaste underdånighet mig velat förfråga om E:s Kongl. Maj:t allernåd. täcktes dertill en Prestman förordnad, eller E:s Kongl. Maj:t i nåder behagat, att jag någon skicklig och tjenlig person i underdånighet skall föreslå, kunnande icke förtiga, att orten synes vara af stor importance och behöfver en sådan man som uti alla förefallande Occasioner E:s Kongl. Maj:ts tjänst och sin skyldighet med tro och redlighet kan iakttaga.

Förväntar häruppå E:s Kongl. Maj:ts allernädigaste Resolution mig till en underdånig hörsam efterrättelse, förblifvande intill min döds stund

E:s Kongl. Maj:ts Allerunderdånigste och tropligtigste
undersäte och förebedjare
Canutus Hahn.

Lund d. 10 Martie A:o 1687.)

Nils Barck, son av borgaren Anders Barck i Vänersborg och således från Skara stift, var regementspastor, då han 1684 utsågs till pastor i Skanör, men "för husets konservations skull måste han gå därifrån och förbida annan vacance". Vi meddela här utdrag av en skrivelse till konungen av Canutus Hahn, daterad Stockholm d. 22 nov. år 1686: "Så är och en krigsprest från Västergötland, Herr Nils Barck, som har värfvat sig rekommendation till Eders Kongl. Maj:t att få Skånöhurs (Skanörs) pastorat, föregivandes der ingen prest vara ej heller någon prestdotter, där likväl Consistorium långt tillföre hafver ordinerat dit en vacker man, som skulle drifva uniformiteten efter den gamle därtill var incapabel, och det med Eders Kongl. Maj:ts allernädigaste approbation att få successionen, beder därför underdånigst Eders Kongl. Maj:t täckes af nåder gilla denne Consistorii välmente disposition, hållst emedan det caverar för hans redlighet, och han dessutom har ongererat sig med aflidne pastoris dotter. Men skulle Herr Barck änteligen stå på att vilja hafvat, då förmodas han vara skyldig efter Eders Kongl. Maj:ts förordningar förut framvisa sin egen biskops Testamonium, såsom ock den biskopens,

hvarest han hafver tjänst under Regimentet, Lit. D. om sitt förhållande och sedan undergå examen Lit. E., på det man kan förfara om han dugerlig är till en sådan tjenst och särdeles på den orten".

År 1687 blev han av kongl. maj:t utnämnd till pastor i Wäsby.

Biskop Hahn begärde biskop Wallerii i Göteborg attestatum om Herr Barcks förhållande under tjänstgöringen vid Älfsborgs fästning, men W. svarade, att han intet sådant kunde avgiva, "emedan en Ephorus ej befattar sig med andra stifts consorter", varjämte yttrades: "hvad jag om den prestmannens väsende ochandel i Stockholm mände vid handen gifva det kan icke annorlunda considereras att som det man plägar kalla referre relata, men inga dokumenta äro någonsin därom under mina ögon komna, på hvilka jag kunde stöja mig, det af Ed. Högv. begärda attestatum säkerligen att upprätta och formera".

Detta synes antyda att B. ej varit synnerligen väl känd före sin ankomst till Skåne; han blev det icke heller sedermera. Han var 1690 inkallad för domkapitlet med anledning av anförda klagomål över hans egenyttighet och girighet. För en fattig kvinnas begravning fordrade han 4 daler, dog en tiggare, så måtte den, i vars hus det skett, betala en daler; han nekade att viga dem som icke ville lega en brudkrona, som han låtit förfärdiga. Enahanda klagomål förnyades 1698, då prosten Sundius höll visitation. Då man förut för likpredikan öfver "stort lik" plägat betala 1 daler 16 öre, så ville B. hava 3 daler och då 1 daler 8 öre bjudits, hade han svarat, att han likaså gärna kunde "göra sin tjänst förgäfvos som för allmosor". Följande året hölls inkvisition av prosten Sundius och kyrkoherde Otto Frick, med anledning av klagomål mot Barck: 1) att han hållit sist mässa, då först blivit utlyst; — några sade att återbud blivit skickat, men vacillerade i uppgifterna —; 2) att han varit drucken i kyrkan; — en del kunde ej betyga att han varit full, ehuru han luktat av brännvin; 3) att han försummat predikan i Wiken; — han själv bestridde detta; 4) att han icke utlyst bönedag; — han påstod sig hava predikat, och att den försummade utlysningen reducerat "på klockaren"; 5) att han tagit 6 daler av en kvinna, som av våda förkvävt sitt barn, — han sade att "salig prosten" tagit de 2 och att de 4 lågo i kyrkokistan, men då Sundius sporde, om de blivit införda i kyrkostolen, svarades intet; 6) att han sparkat en dräng; — bönderna visste ej i vilken intention sådant skett; B. sade, att han velat påminna drängen att draga benen åt sig; 7) att han "sökt säng med sin styvdotter"; herr Nils tillstod att så en gång passerat på Wiken i trångmål, då många druckne lågo i huset jämte honom, och ingen annan säng var för dottern, med mindre hon skulle gått till någon främmande, eller ligga mitt på golvet; dock skulle ingen kunna säga något oanständigt vara passerat mellan ho-

nom och hans styvdotter Sara. Man finner ej att B. fått någon näpstr för sitt mindre skickliga beteende.

På 1690-talet erhöles Wikens socken, mot Wäsby sockens bestridande, rätt att hava sin särskilda gudstjänst varje söndag. Häradsprosten förordnade, att den "helt stora och mycket folkrika församlingen, som steg till 100 personer och deröfver med barn och tjänstefolk", skulle få gudstjänst söndagligen, dock sist, med undantag av var 3:dje eller 4:de söndag, då kommunion hölles, samt vid bästa fisketiden, då mässorna borde alternera; däremot borde församlingen erlägga 30 daler till pastor och laga vägen mellan kyrkorna; kapellet var enligt prostens intyg "väl och vackert byggt och öfvergick i bygging många kyrkor i landet".

Wäsby pastorat synes haft livlig kommunikation med Danmark den tiden, ty då häradsprosten rekommenderat Erland Markman till att lära barnen i Wiken att läsa svenska, svarades, att de skulle öfver på andra sidan att tjäna, och att de då bättre behöfde kunna danska. Likväl finner man av följande brev till sekreteraren Jean Svanhjelm, Stockholm, att svenska språkets inlärande gick med liv och lust. Det heter:

"Uniformiteten går mycket fort, så att här äro nu många tusende barn, som kunna läsa i bok och utan sin kristendom på svenska, och det som mera är, att gamla bönderna mångestädes, af det de så ofta höra läsas på svenska, förgäta sin danska och läsa på svenska. Gud förläne friden och en god påkörare efter mig, så lærer innan få år, näst Guds hjälp, svenskan så rota sig uti Skåne, att all danska måste exulera. — — —"

Påtorp den 22 september 1685.

Canutus Hahn."

Av förutnämnda anklagelser mot herr Barck förstå vi, att sederna vid denna tid voro mycket fria. Vi anföra här följande skrivelse:

"1. På det ungdomen så mycket bättre kunna vänjas vid gudsfruktan, och lära både att sjunga, såsom och med desto större andakt märka på predikan, måste föräldrarna allvarligen tillhållas, vid gudstjänstens förrättande, att låta dem stå uppe vid altaret, drängarna på den sidan vid manstolarne, och pigorna vid den andra sidan. — — —"

Visitatorerna böra församlingarne allvarligen derom tillsäga. Skolande de föräldrar, som sådant intet vilja göra, antecknas och hos öfverheten för olydno anklagas.

2. Såsom en del präster och klockare förnimmes hafva för manér att låta sälja och uttappa öl och brännvin om Sön- och Helgdagar, hvaraf försakas, att folket komma druckna i kyrkan, jemte mycken annan oskicklighet som derigenom föröfvas; alltså skall sådant helt och hållet vara förbudet, såsom det direkte strider emot kyrkoordningen; skolande den präst och klockare, som dermed befinnes, uppå sitt kall blifva straffad.

3. Måste man med största misshag se, att en del präster bruka långt hår, det dem alls intet anstår, så ock att några unga präster hafva lagt sig callotter till, dem de icke så mycket af någon förnödenhet, som af en olydig singulente bruka, dragandes än icke försyn att hafva dem på vid Herrens H. nattwards utdelande, hvilket är förargligt. Alltså ville R. T. D. (antagligen Härads Prosten) sådana påminna att de dermed innehålla. — — —"

Lund den 23 Juni 1683.

Canutus Hahn."

"Anno 1689 lät kyrkoherden Barck göra nya bänkar öfver hela kyrkan, då det sig genom oaktamhet, utan tvifvel, af handtverkarne, tilldragit, att uppståndarne på stolarne, som äro af ek, väl blifvit conserverade och använde till samma bruk igen. Uppå dessa uppståndare är uthugget och icke målat åtskilliga namn och karemärken, och dessutom några H. skriftens språk. Men det är beklagligt att igenom oaktamhet, uppståndarne kommit i ordning, så att ingen synnerlig samlad mening af samma skrift kan inhämtas, helst emedan somliga uppståndare synas alldeles bortkomna. Dock har man velat anföra det som nu finnes, och i den ordning de nu stå, hvaraf kan någorunda inhämtas hvad meningen varit eller bör vara. På manfolksbänkarna stå dessa orden, nämligen ett på hvar uppståndare som följder: Superintendentens, Senior, Canonicus, Lundensis, Patronus, hujus, Ecclesiae, has sellas reparari fecit in, honorem sacrosanti: Ministerij, verbi et, sacramenti: anno Domini 1585 Pastore D: no Martino Johannis, tutoribus, Godmaro, Christierno, Ottone Magno, Domine, tabernaculum, qvamdium, vis celatur, tutum.

(Superintendent, senior, Canik i Lund, har låtit reparera dessa stolar i denna kyrka till det h. ämbetets, Guds ords och sakraments ära år 1585, då M. J. var pastor samt G. C. och O. P. voro kyrkovärdar. Herre, så länge Du vill, är templet förvaradt i trygghet.)

På kvinnfolksstolarne stå dessa orden: Domini, mea in, atria, in domo tua, seculorum, laudabunt te, est, elegi, abjectus, ecce in, Domo Ecclesiae Dei mei, habitare, peccatorum, nomen, magis, qvam, Tijkius, Laudabo, te Psalm: 21: Concupiscit, meis in medio.

(Domine, una dies in atriis tuis melior super milia: Psalmo LXXXIII v. 11.) 7)

Kyrkoherden Barck dog år 1702 och begrovs den 15 juli.

Gift med Brita Börjes dotter Hammar, som begrovs d. 20 maj 1704. Barn födda i Wäsby:

Ingrid den 2 januari "klockan 6 om morgonen" år 1690,

Anna Katharina den 7 november 1691.

Dottern Elisabeth var gift med kyrkoherden Lindgårdh i Kärrstorp av Oxie härad.

Dideric Ovenius (1703—1723). I skrivelse från Consistorium i Lund, dat. den 16 mars 1703 och undertecknad af biskop Stucchius

samt consistorieledamöterna Jonas Linneus, J. Poppelman och Thomas Ihre, föreslår consistorium kyrkoherden Dideric Ovenius till Wäsby församling i Luggude härad, att han måtte dit befordras och församlingen i Hammarlöf och Wemmerlöf i Skytts härad, som efter honom blifver ledig, erhålla komministern vid domkyrkan i Lund M. Broch som kyrkoherde. Skrivelsen exped: Page vid Warchau."

Ovenius, född i Malmö 1659, prästvigd den 5 juli 1689 till andre stadskommisiter och hospitalspräst i Lund och utnämndes 1691 till pastor i Hammarlöf, "så för dess gode kvaliteter, lärdom och vackra gåfvors skull uti predikande, som ock för dess skickliga förda lefverne". Den 20 sept. 1702 undergick han med heder ny examen inför domkapitlet och blev den 20 mars 1703 kyrkoherde härstädes samt den 30 april 1712 prost i Luggude härad. Om Ovenius heter det:

"Denne man såsom han var mycket berömmelig och hederlig prästman, så lät han ock sig mycket vårda om att inrätta allting uti godt stånd och ordning vid församlingen och i synnerhet förbättra Wäsby kyrka, som mycket var förfallen.

På tornet var ingen spir, ej heller någon visare eller tafla till uret, hvarföre han lät uppbygga spiren år 1705 och skifvan 1703, kyrkan med bly alldeles täcka, samt med murarbete så förse, att densamma än däraf sin förnämsta förmån hafver, och de sjöfarande en märkelig efter rättelse af detta torn och dess höga spir vid sillfisket både här ifrån landet, så väl som de Danske, emedan de däraf känna ställen, hvaräst de sina nät utsatt hafva."

Före år 1706 hade Wäsby kyrka 2 spiror, en som stått över koret och den nuvarande, som, såsom ovan är nämnt, återupbyggdes år 1705.

I Wäsby kyrkas räkning för år 1702 heter det: "Såsom tornspiran är för några år sedan nedtagen förmedelst angifven oduglighet och fara för nederfall som på slik händelse kunnat förorsaka kyrkan en obotlig skada, hvilken nu ånyo återforderligt kommer att uppbyggas; alltså är med fru Lagmanskan Maria Eufrosyna Cromström kontraherat om timmer."

Vidare för år 1705: "Emedan tornmurarne sedan den gamla spiran nedtogs har tagit en tämmelig skada — — — alltså är om murarbetet accorderat med Murmästaren Herr Nils Nilsson Kopp från Helsingborg.

Om timmerarbetet är accorderat med Timmermannen Bengt Trulss son ifrån Skörpinge att han skall uppbygga och förfärdiga en ny tornspir med hvad timmerarbete därtill kunna behöfvas, samt spiren så snart den rest var med bräder öfverallt beklädas. — — —

Med blytäckaren Herr Per Johansson från Engelholm accorderades om spirens täckning med bly på dess nedre del. Med spåntäckaren

Jeppa Andersson och Anders Andersson från Fagerhult accorderades att anskaffa och täcka spiren med goda ekespån."

Ur kyrkoräkningen 1708: "Såsom efter förut hällen granskning och därpå följande approbation af den 31 okt. 1706 är för godt funnit att låta nedtaga den gamla lilla spiren som stod öfver choret isynnerhet för dess stora bristfällighet som ej stod till att reparera samt ock att kyrkan däraf alls ingen nytta hade utan allenast i gamla dagar varit uppsatt där till en liten kyrkans prydnad."

Om Wikens kyrka heter det från denna tiden: "Denna kyrka äger alldeles ingen inkomst, utan hvad henne frivilligt skänkt blifver; och såsom densamma var mycket förfallen, som för dess medellöshets skull intet kunne upprättas, så lät Hr Dideric Ovenius sig mycket vårda om att förmå dem, som så väl på själfva Wiken som annorstädes ifrån där sökte sin Gudstjänst, till att de något skänkte frivilligt till denna kyrkan, hvarigenom han så mycket utträttade, att samma kyrka blef icke allenast på murarbete till tak och väggar utan ock inantill väl reparerad, utan ock en ganska ny och mycket skön altartafla av bildhuggeri upprättad och en härlig skrud samt annat innandöme väl försedd, och till öfverflöd förmådt Amiralen Baron Cornelius Ankarstjerna att skänka en klocka till denna kyrka, hvilken jämte den förra som var skänkt af herrskapet på Kulle Gundestorp och dess namn näml. Måns Rosenkrantz och Sofia Bilde tillika med årstalet utvisade, och på den lilla detta namn Cornelius Ankarstjerna och Margaretha Sparre på Knutstorp Anno 1706 blefvo uti det torn upphängde som Herr Kyrkoherden låtit på kyrkan västantill uppbygga, hvaraf de sjöfarande ock mycken efter rättelse hafva, sedan den första klockan många år hängt uti en klockstapel på kyrkogården. Uti denna kyrka sker predikan och gudstjänst, efterson pastor med Wikensboarne kan ackordera, hvarföre han apart betalning njuter."

Att Ovenius icke varit fullt belåten med de bestämmelser, som företrädarne ingått med Wikensboarne angående tjänstgöringen, utan en ny överenskommelse ingicks år 1705, framgår af följande:

"Ehuruval att Högr. Hr Biskopen och Konsistorium i Lund uppå den förfrågan, som jag, Diderich Ovenius, gjort om Gudstjänstens efter rättande på Wiken i anledning af Kongl. Maj:ts nädiga Resolution, gifven Karlshamn d. 3 Augusti 1681, mig ganska befriat från alla de kontrakter och förskrifningar som mina Antecessores och åboarne i Wiken varit emellan; icke desstomindre i betraktande dels af den svåra och besvärliga vägen, som skulle hindra mängen andäktig människa komma till Guds hus efter sin åstundan, dels också för att jag för min person gärna i alla billiga mål vill foga mina åhörare; vi med åhörarne på Wiken i dag varit tillhopa, att vi om denna handling kunna göra ett vänligt slut oss emellan, så väl om hvad tjänst de hädanefter njuta kunna, så ock hvad jag af dem för mitt omak där-

för hafva skall, det de ock gjort hafva, då vi med hvarannan i vänlighet hafva kontraherat och slutat, som följer:

1:o. Lofvar och förpliktigar jag mig, Diderich Ovenius, att resa neder och förrätta gudstjänster i kapellet på Wiken alla söndagar om året både vinter och sommar och vid samma tillfälle förrätta hvad i ämbetsysslor kan förefalla så i ett mål som i ett annat.

2:o. Skola de ock bekomma predikning första och andre dag Jul, första och andre dag Påsk samt första och andre dag Pingst, jämväl ock Nyårsdagen, Trettondedagen, Långfredagen och Mikaelssdagen samt alla fyra stora Böndagarna. Dessutom skola de ock njuta veckodagspredikningarna i fastan, hvilken dag i veckan det står bekvämast att göra. Men de öfriga högtidsdagarne om året, som icke här äro specificerade, jämväl ock apostladagarne och veckopredikningar om året, skola de vara förbundna gå hit i Wäsby kyrka utan motsägelse i någon måtto. Äfven observeras härhos, där Gud skulle pålägga mig någon sjukdom och annat sådant oundvikligt hinder, de då skola vara förpliktade gå upp till Wäsby kyrka. Skulle ock någongång påkomma sådan Guds väderlek att man befruktade sig med lifsfara åstad gifva, vill jag ock vara entledigad för hvars och ens käromål, som häröfver ske kunna, emedan vägens längd och besvärlighet detta ärendet nogsamt ursäktar.

Häremot lofva och bepliktiga vi oss samtliga, som bygga och bo på Wiken:

1:o) Att vi skola uppskicka och förhålla oss emot vår själasörjare och lärare så kristeligen, troligen och vederbörligen, som det bör och ägnar goda tillhörare och socknefolk, så att han inte skall hafva orsak klaga sig öfver oss i någon måtto.

2:o) Skola vi gifva till prästen ärligen i penningar uti allt för ett trettio (30) daler smt och det ovedersägligen och utan ringaste invändning hvar Mickelsdag; detta i stället för de två daler för hvar predikning vi eljest i äldre kontrakt med förra prästerna oss tillför bundit hafva.

3:o) Hvad fiskeriet och den välsignelse af hafvet angår, då skola vi därmed handla och gifva som följer:

1) Af sillafisket skola vi alla och en hvar som det brukar gifva prästen hvar dag vi bruka det, med en god vilja utan knorr och murr så rundeligen och väl, som Gud oss vill förläna, antingen prästen eller hans vissa båd oss besöker, så att huru Gud det med oss lagar, så skola vi igen redeligen laga med prästen, så gifver Gud oss mera, vi ock destomera och rundare gifva skola; gifver Gud oss mindre, vi då af det lilla med god vilja gifva skola, skulle ock så hända, att Gud sin välsignelse gifva mände på en tid eller annan att prästen det icke så lika veta kunna, så lofva vi därför inte glömma honom, utan leverera hvad därpå falla kan i prästens logement.

2) Hvad ålfisket angår så skall därmed sälunda förhållas, att när prästen eller dess vissa båd några gånger i hvar t mörker nederkomma, skola vi då alla redeligen som detta fisket bruka gifva åt honom hvad tillbörligt och rätt är, att han ingalunda härpå skall mista sin rättighet.

3) (Angår koljefisket, men är korsad i originalhandlingen.)

4) När vi oss till andra orter förfoga att söka med fiskeriet vår näring, skola vi också aflägga en loflig anpart till prästen. Ehvad slags fisk Gud gifver oss, skola vi ock gifva Guds ords tjänare af, att han med glädje skall tjäna oss och det skall vara oklageligt i alla måtto.

4) Händer det sig så att där kunna förefalla något vrak eller bärgalön som vi åtnjuta, skola vi efter gammal sedvänja aflägga en lott till prästen, så god och loflig, som någon annan dem bekommer.

5) (Innehåller förpliktelse att gå till Wäsby kyrka, då gudstjänst ej hålles i Wiken, men är korsad i originalhandlingen.)

6) Och på det kyrkoherden desto bättre och i rätten tid må få upplagt kyrkovägen ifrån Wiken åt Esperöd, som vi i förra traktaten lofvat försvarligen upplaga och sköta, så gifva vi oss samtliga härmed under rättens händer, och begära att den, som icke sitt stycke i rätten tid och försvarligen upplagar, han därför plikta må lika som för annan ordinarie sockenväg, till dess han gjort det försvarligen.

Dessa föreskrivne punkter skola vi å bägge sidor utan all invändning, uppsägelse eller förändring oryggeligen hålla och efterkomma. Actum, Wäsby den 27 November 1705. Diderich Ovenius.

På samtliga bymännernas vägnar och efter utmålning underskrifva Pehr Olsson, Jöns Eriksson, Hans Bödker, Jöns Nilsson, Ola Nilsson, S. Nilsson, Nils Andersson, Nils Nilsson, Lars Svensson, Unge Jöns Eriksson, Hans Larsson, Jöns Larsson, Erik Jönsson, Nils Jönsson, Jöns Jönsson, Nils Jönsson.

Till veterlighet.

Nils Trullsson. Hans Nilsson. A. Persson."

Originalhandlingen till nu anförda kontrakt finnes ännu i behåll och avsändes nyligen från kyrkoarkivet i Wäsby till landsarkivet i Lund, där äldre handlingar hädanefter komma att förvaras. Under kyrkoherde Ovenii tid, nämligen år 1711, härjade pesten våldsamt såväl i Wäsby som angränsande socknar. Nämda år dogo i Wäsby socken 237 personer, av vilka alla som dogo av pesten begrovos å särskild begravningsplats, belägen å Brandstorps ågor. Att Wäsby församling, som i så många avseenden visat storsinhet, ädelmod och uppföring, har kunnat visa så föga pietet för alla de många anhöriga, som rycktes bort av pesten, att begravningsplatsen numera är upplåten till åkerland, är en graverande handling, vilken alltid skall kvarstå som en skuggbild.

De byar som mest hemsöktes av pesten voro Ingelstråde, Klappe och Wiken.

Här följer utdrag av Wäsby dödbok för år 1711:

- Jan. 1. Peder Pers dotter, Ornakärr.
Dess barn.
Tykes barn, Esperöd.
Halta Kersti, Bräcke.
22. Rasmus Jons hustru, Wäsby.
Dess barn.
Arvid Thomassons dotter, Hultabo.
30. Lars Backe, Wiken.
Febr. 5. Daniel Ströms dotters barn.
Jöns Eriksson, Wiken.
12. Jöns Sadsers hustru, Esperöd.
Jon Olofs barn, Höganäs.
19. Tryls Hansson, Wäsby.
Per Nilsson, Hofgården.
Tykes hustru, Hulta.
21. Lars Heljes barn, Wiken.
26. Olof Ols hustru, Tjöröd.
Mars 5. En tiggare från Per Måns, Esperöd.
Pastorns dotter Kajsa i Prästgården.
12. Löjtnant Ekeboms hustru, Tågalycke.
Per Jeppsson, Höganäs.
Lars Pers moder, Wäsby.
Leute. Svart, Långaröd.
13. En tiggare från Rasmus, Wäsby.
29. Per Påls hustrus moder, Måarp.
April 2. Per Persson, Ornakärr.
Lars Jepps moder, Långaröd.
Anders Nils hustru, Höganäs.
7. Lars Pers dotter, Wiken.
16. Håkan Andersson, Ornakärr.
Per Pålson, Måarp.
23. Jöns Svens dotter, Ornakärr.
Schomari hustru, Wiken.
Tören Mårtens moder, Danskult.
Maj 7. Sven Sones barn, Brandstorp.
15. Måns Påls dotter, Wiken, som var den första som dog af farsjukan eller pesten.
28. Måns Påls hustru, Wiken.
Ostindiefararens barn, Wiken.
Per Lars barn, Klappehus.
Juni 1. Jöns Bjerbos barn, Wiken.
Per Lars barn, Klappehus.
2. Lars Jöns barn, ibm.
4. En fattig hustru från Lars Jöns, Ingelstråde.
Ostindiefararens hustru och 3 barn, Wiken.
Strandridare Schönbergs hustru, ibm.
9. Önder Eriks dotter, ibm.
Nils Anderssons dotter, ibm.
Anna Sones dotter, Helsingborg.
Hennes son.
Jöns Biärbos barn, ibm.
Pål Nilsson, Klappe.
Lars Jöns gosse, ibm.
11. Lars Nils hustru, Wiken.
12. Pålssons dotter, Klappe.

- En tiggare från samma gård.
Dess son.
13. Tvänne pigor från Lars Jönssons, Ingelstråde.
Anders Måns hustru, Klappe.
Per Larsson i Klappehus.
Dess son.
Nils Anders hustru, Wiken.
Dess son.
Strandridaren Morells Annas barn, ibm.
16. Bengta Larsses, Ingelstråde.
17. Lars Jöns hustru, ibm.
Rasmus Lars syster, Ingelstråde.
Nils Måns hustru, Wiken.
Lars Nils barn, ibm.
Jöns Eriks dotter, ibm.
Hans Eriks barn, ibm.
Lars Jöns piga, Ingelstråde.
Anders Jepps hustru, Wiken.
Måns Nilsson.
15. Jöns Svens hustru, Husofto.
21. Bengt Pers hustru, Ingelstråde.
23. Lars Eskilsson, ibm.
Lars Jöns gosse, ibm.
Nils Månsson d. ä., Wiken.
Dess son.
Hans Larsson Kork, ibm.
Nils Måns d. y. barn, ibm.
Anders Jepps dotter, ibm.
En gårds kvinna hos Nils Månsson, ibm.
Lars Svens hustru, ibm.
Hans Eriks hustru, ibm.
Sadser Nilss. hustru, ibm.
Jeppa Bodelssons barn, ibm.
Karl Näbbs hustru, Ingelstråde.
27. Lars Jöns broder, Klappe.
29. Sone Anders dotter, Ingelstråde.
30. En soldat från Klappe.
Nils Måns 4 barn, ibm.
Nils Måns d. y., ibm.
Lars Nilsson, ibm.
Sadser Nilsson, ibm.
Nils Eriks barn, ibm.
Måns Nils hustru, ibm.
Dess son.
Sven Jöns hustru, Klappe.
Nils Jöns tvänne barn, ibm.
Jöns Olsson, ibm.
Juli 2. Sadser Nilsson, Wiken.
Jöns Eriks dotter, ibm.
Erik Jöns dotter, ibm.
Måns Nilsson, ibm.
Hans Önds son, ibm.
4. Rasmus Lars son, Ingelstråde.
Jeppa Måns barn, Wiken.
Jöns Johans barn, ibm.
Lars Svensson, ibm.
Jöns Hans hustru, ibm.
8. Sone Anders tvänne söner, Ingelstråde.
9. Jöns Jeppsson, Wiken.
Sadser Nils dotter, ibm.
Anders Jeppsson, ibm.
Dess dotter, ibm.
Jöns Eriks dotter, ibm.
Per Olsson, Backe, ibm.
Jöns Johans dotter, ibm.
Sven Backes hustru, ibm.
Pål Kristianssons hustru, ibm.
10. Olof Jöns hustru, ibm.
Lars Heljes hustru, ibm.
Dess son.
Sven Lars dotter, Ingelstråde.
11. Afsomnade Nils Eriks hustru, Wiken.
Dess barn, ibm.
Sadsers son, ibm.

Saders dotter, ibm.
 12. Rasmus Lars dotter, ibm.
 13. Willanus hustru, Wiken.
 Jeppa Måns hustru, Wiken.
 Jöns Lars son, ibm.
 14. Jeppa Måns dotter, ibm.
 Ånkan Ingar Svens, ibm.
 Jöns Lars son, ibm.
 Nils Eriks son, ibm.
 Sadser Nils son, ibm.
 15. Nils Bengts hustru, ibm.
 Nils Jönsson, ibm.
 Ingar Jöns dotter, ibm.
 Bengt Schönberg, ibm.
 Sone Anders hustru, Ingelstråde.
 16. Hans Lars dotter, Wiken.
 Ånkan Ingar Nils dotter, ibm.
 Jöns Jöns dotter, ibm.
 Nils Eriksson, ibm.
 Rasmund Böres dotter, ibm.
 17. Per Anders dotter, ibm.
 Nils Bengtsson, ibm.
 Lars Nilsson, ibm.
 18. Ånkan Ingar Svens dotter, ibm.
 Jöns Johans son.
 19. Bengta Nils dotter, ibm.
 Anders Andersson, ibm.
 Sven Ols dotter, ibm.
 Ebbes dotter Pernilla, ibm.
 Nils Jöns hustru, ibm.
 Gunnars änka, ibm.
 Jeppa Jönsson, ibm.
 Byfogdens son, ibm.
 20. Anders Nilsson, ibm.
 Erik Andersson, ibm.
 Anders Nils hustru, ibm.
 21. Jöns Hansson, Wiken.
 Rasmus Böös, ibm.
 Sven Önds hustru, ibm.
 Jöns Böckers dotter, ibm.
 Byfogdens andre son, ibm.

Per Anders dotter, ibm.
 22. Ebbe Eriksson, ibm.
 24. Per Olofs hustru.
 Den fattige Troed, Ingelstråde.
 25. Ingar Jöns dotter, Wiken.
 26. Per Anders dotter, ibm.
 Jöns Böcker, ibm.
 Birata Böös, ibm.
 Ingar Svensson, ibm.
 Jöns Jöns dotter, ibm.
 29. Hans Larsson Böcker, ibm.
 31. Jöns Svens dotter, ibm.
 Ebbe Eriks dotter, ibm.
 Sven Lars dotter, Ingelstråde.
 Sven Larsson, ibm.
 Rasmus Lars gosse, ibm.
 Aug. 1. Per Hansson, Wiken.
 2. Per Lars hustru, ibm.
 Jöns Svens dotter, ibm.
 4. Sonas dotter, Ingelstråde.
 5. Jöns Svens hustru, Wiken
 Sven Lars son, Ingelstråde.
 6. Ingar Svens dotter, Wiken.
 9. Göran Jöns barn, ibm.
 Per Pålsson i Måarp.
 12. Frans Sonas hustru, Höganäs.
 19. Schomarus, Wiken.
 23. Rasmus Böös barn, ibm.
 26. Jöns i Møllegården.
 29. Per Påls tvänne barn, Måarp.
 En gårdskvinnas barn, ibm.
 Jönssons hustru i Møllegården.
 Sept. 10. Per Påls hustru i Måarp.
 Dess barn.
 11. Jönsas dotter i Møllegården.
 17. Pål Nils tvänne barn i Møllegården.

23. Den blinde från Kroks-
 torp.
 Okt. 1. Pål Nilsson i Møllegården.
 19. En kvinna från Kroks-
 torp.
 20. Pål i Krokstorp.
 22. Troeds barn, Buskeröd.
 23. En gosse från Krokstorp
 26. Kjell Jepps barn, Orna-
 kärr.

Lars Sonas barn, Hulta.
 Nov. 8. Backe Anders hustru, Wiken.
 18. Rasmus Larsson, Ingelstråde.
 Sven Lars dotter, ibm.
 23. Sone Andersson, ibm.
 Dec. 26. Lars Jöns barn, Hofgården.

Vi meddela här en skrivelse till v. Guvernören om pestens utbrott 1711: "Eders Exell. jag ödmjukligen rapportera bort, huru Gudi klagan den smittosamma sjukdom sig uti Luggede härad på några dagar och sedan jag till Malmö sist inrest var, till en myckenhet utvidgat, så att nu är uti Fleninge, Allerum, Wäsby, Brunnby, Johnstorp, Bårslöf, Raus, Fjerrestad, Kattarps och Kropps socknar, att jag icke annat natt och dag, sedan jag från Malmö hemkom, fått gjort än omkring resa vakterna vid byarne att utsätta, samt på dem sedan akt gifva att de flitigt inseende hafva, de sjuka icke med de friska få pläga något umgänge, ty den vanartiga allmogen är så elak att hålla ifrån hvarandra att det är omöjligt ehuru svårt straff de föreläggas, utan om nattetid sitt umgänge söka till att få pläga, varandes nu så mycket svårare för mig att inseende hafva, som de 2:ne länsmännen äro mig fränstängda, den ene uti Fleninge socken som är af farsoten sjuk och den andre uti Görslöf och Johnstorks socken inrestängd, emedan hela byn är antändt, men emellertid skall jag så länge Gud hälsan förlänar ingen tid eftersätta, utan tillfölje af min undersätliga plikt söka att allt efter förordningarne på människ- och möjligaste sätt blifver iakttaget, de döda kroppar blifva straxt uti afsides backar bortgömda. Här är ett slätt och bedröfligt lefverne, Gud skicke allt till det bästa, de 2:ne Kavalleri kompanier Hr Major Hasenkrantz och Hr Ryttmästare Hultens af Norra skånska kavalleriregementet, som uti Luggede härad står, gifva all handräckning till vakthållning, men kan nu icke längre tillräcka, utan har jag i dag måst anlita Kapten Fogeltref af Hr Öfverste Bilstens Regemente, som i Rönnebergs härad är inkvarterad, att gifva mig handräckning med 5 soldater om dagen, som vid en by uti Fjerrestad socken och Wallåkra hafva vakt, och jag till min död förblifver

Datum Tägerup d. 7 Juli 1711

Eders Excellencus etc. tjänare
 T. Brandt."

Att tillståndet var i hög grad eländigt och beklagansvärt, framgår av v. G. Carl Gustaf Skyttes brev till Konungen, daterat Malmö den 10 Juli 1711, där det heter, — — —

"Utom ofvannämnde detta landet påkomna Guds hårda straff, är det i denna tiden medelst de svåra utståndna stora utlagor och krigsbesvär så utarmadt och fattigt, att jag, som nu öfver 50 års tid känt och varit här i Skåne, aldrig tillförne sett eller hört här så stort armod och fattigdom, kunnandes jag vid min salighet bedyra, att en stor del af allmogen gå och tigga sig födan för deras nu hafvande inkvartering, så att mången soldat måste låta sig nöja med en styfver om måltiden."

Militären, som var inkvarterad i gårdarna, begick svåra grymheter mot folket. Av ett brev, som Jak. Burensköld i Kristianstad skrev till Höga Kongl. Senaten i Stockholm den 10 Sept. 1712, anföra vi följande: — — —

"Eljest är och högeligen att beklaga, det så många excesser och våldsamheter på innevärdarne här i landet af melisen föröfvas, som intet kommer till laga afstraffande dels för myckenhetens skull, dels att allmogen skyr för krigsrätterna och hellre låter sig öfvergå en och annan våldsamhet, än söka där satisfaction. Således kommer Justitien att ligga neder, och ingen bär fara att göra hvad han behagar, hvar på Guds straff och vår olycka följa måste. Sådant nödgas jag härmed ödmjukast tillkännagifva."

Kyrkoherde Ovenius hustru hette Ingeborg, efternamnet är obekant. I kyrkoböckerna från den tiden nämnas: Johannes Ovenius, Maria Ovenius och Stina Magdalena Ovenius, vilka antagligen voro barn till makarna Ovenius. Kyrkoherden begravs den 18 juni 1723.

Georgius Eingelow (1724—1732), son av en köpman i Hälsingborg, student 1709, prästvigdes 1715 till medhjälpare i Wäsby, blev 1719 andre stadskommunminister och hospitalspräst i Lund; Prosten Ovenius rekommenderade kort före sin död Lars Morsing att succedera samt att konservera sin yngsta dotter, vilket förslag domkapitlet gunstigt upptog. Däremot ville församlingarna icke hava Morsing; en del av åboarne kallade Eingelow och en del Nils Rhydius, som var nådarspräst på stället.

Den 6 juni 1723 avsände Wäsby församlings åboar skrivelse till Biskopen och Konsistorium, som huvudsakligen innehåller följande. De begära till själasörjare vällärde Herr Göran Eingelow. Församlingen hade fattat kärlek till honom när han här var Capellan "för dess berömliga och härliga predikningar sam för dess skickeliga och för en prästman väl anständig lefverne, som han då i halffemte års predikan, och Prosten Hr Kasper Schönbeck hade därpå kallat dem in i prästgården och tillsport dem vad dem syntes och om det ej

skulle vara med deras samtycke, att denne unge magistern kunde bliva kyrkoherde här och på det sättet kunde Hr Prostens hus bliva konserverat och försynat igenom giftermål med bemänte Magistern och prostens dotter. Vartill de svarade, att om det hade varit något begynt och de låtit oss något därav förnimma uti Prostens livstid, så hade merendels alla tyckt det väl vara. Socknemännen hade ock under Prostens sjukdomstid sådant framhållit för honom, men därtill hade han svarat: "Gud lärer väl efter min död försörja mina, fastän det icke skulle blifva här". Vid samma tillfälle hade prostinnan ofta svarat: "Det är icke mycket att trå efter detta kallet, ty vi hafva mera tillsatt än vunnit här". Fördens skull hade de begärt och vocerat Hr Göran Eingelow, som de kände och mycket älskade samt voro förvissade att han hade lika sinne emot dem.

Skrivelsen, som slutar med en ödmjuk anhållan om att bekomma Hr Göran Eingelow till kyrkoherde, är undertecknad av Löjtnant J. Ekebohm i Tågalycke, T. Kilman, Kronolänsman, Bräcke, Sven Persson och Nils Svensson, Hulta, Per Jönsson och Truls Nilsson, Ingelstråde, Troed Nilsson och Ola Nilsson, Buskeröd, Lars Trulsson, Långaröd, Gudmund Olsson, Brandstorp, Per Jönsson, Tjörred, Jöns Kristensson, Wäsby, Anders Nilsson, Gössarp, Nils Pålsson, Anders Hansson och Gunnar Pålsson, Ornakärr, Per Larsson, Jöns Månsson och Troed Månsson å Heaboarnes vägnar.

Även till konungen insände socknemännen en petition, daterad den 13 juli 1723.

Först omnämnes kyrkoherden Ovenii bortgång genom döden. Vidare att de genom 2:ne Wocationsskrifter till Biskopen och Consistorium ödmjukligen begärt att de måtte bekomma till kyrkoherde Hr Göran Eingelow. Vidare att möjligen flera "kanhända" kunde vara föreslagna till denna lägenhet, så ville de "bönfalla" för konungen att han "af nåd och mildhet täcktes förunnas oss till vår själasörjare Hr Göran Eingelow, som är med härliga gåfvor begåfvad, och eljest gjort sig meriterad, hvarför vi samtl. honom mycket älska".

Böneskriften är undertecknad av: J. Ekebohm, T. Kilman, Olof Nilsson, Buskeröd, Truls Nilsson, Ingelstråde, Gudmund Olsson, Brandstorp, Helge Persson, Hulta, Per Jönsson, Tjörred, Jöns Kristensson, Wäsby, Jöns Nilsson, Plöninge, Gunnar Pålsson och Nils Ramsson, Ornakärr.

"Uppläst i Cabinetet den 23 December 1723 och bifallit."

Samtidigt ingav även G. Eingelow till konungen en böneskrift, som börjar med följande ord: "Uti djupaste vördnad af Eders Kongl. Maj:ts högst beprisliga nåd nedlägger inför Eders Kongl. Maj:ts fötter jag min underdånigaste bön, i lika undersätlig förtröstan, att näst Gud genom Eders Kongl. Maj:ts höga nåd och rättvisa blifva efter min längliga tjänst och derunder fattigdom till ett brödstycke för mig

och de mina förhulpen, näml. till det nu i Skåne stift lediga pastorat Wäsby benämndt". Han anför som skäl att han i 5 år varit capellan och nu i staden Lund på 4:de året som hospitalspräst och stadscapellan och på bägge ställen med all flit till alla vederbörandes nöje uppvaktat, att han blivit av församlingen kallad till själasörjare och av consistorium blivit föreslagen, "ty är min underdåniga anhållan att af en så laglig kallelse och efter trogen tjänst genom Eders Kongl. Maj:ts höga nåd till samma lediga pastorat Wäsby blifva förordnad".

Professor Hegardt höll år 1723 den 26 maj inkvisition härstädes. I ett tal föreställde han församlingens ledamöter, att deras till domkapitlet ingivna kallelser för Eingelow och Rhydius "ej voro inrättade efter den metod, som Guds ord och kyrkolagen samt själfva en så viktig sak fordrar", utan i kyrkan efter trogen bön utan köttslig affection välja den de trodde kunna vara dem gagneligast. På tillfrågagan, varför de så enträget begärde att få Eingelow till pastor, svarade de, att han hade som tjänstgörande präst på stället varit "så umgängelig med dem och sedan alltid, när någon av församlingen kommit till Lund, tagit dem så väl emot och så allt sätt fagnat med mat och öl samt hvad han kunde åstadkomma".

Hegardt tillsporde nu församlingsledamöterna, om de hade något emot den person, som domkapitlet föreslagit och som ville konservera selig prostens hus, "hvaruppå de som hans i lifstiden trogne, älskelige åhörare i möjligaste måtto efter kyrkolagen borde hafva ett kristeligt afseende, särdeles till tacksamhet emot den salige mannen på hans döda mull, för det han i så många år med största trohet och flit vakat öfver deras själar och stått dem före i Herranom". Oaktat denna bevekliga föreställning, vari naturligtvis intet moment av "köttslig affection" ingick, vidhöll församlingarna att begära Eingelow, som också slutligen blev kyrkoherde här 1724. Vid visitation 1729 var häradsprosten icke nöjd med ungdomens kristendomskskap.

Under Eingelows tid, nämligen år 1731, beslutade församlingen att inrätta organistsyssla och anskaffa orgel, varom vi framdeles komma att lämna fullständig redogörelse.

Prästgården, som vid denna tid var alldeles förfallen, lät Eingelow uppbygga och iordningställa, vilket vållade att han vid sin död lämnade familjen i ganska små omständigheter.

Eingelow blev gift år 1719 med Johanna Sibylla Erman, änka efter hans företrädare i Lund, som överlevde honom och blev gift med

Barn: Johan, blev präst.
Elisabeth.

Laurentia, född den 10 febr. 1726, bars till dopet av rådmannen Simon Meisners i Hälsingborg hustru Stina Erman (antagligen syster

till fru Eingelow). Dopvittnen: Collega scho. Helsingburgensis, doktor Laurenti Roslin, herr löjtnant Ekebohm i Tågalycke, corp. Lars Holm, corp. Joh. Höjer i Wätamåsa, länsman T. Kilman i Bräcke, strandridaren Schomarin, jungfru Sofia Meisner i Hälsingborg och jungfru Beata Magdalena Sinius, dotter till kyrkoherden i Brunnbj. (Vi meddela detta för dem som hava intresse för samtida personer, vilka antagligen tillhörde E:s umgängesväänner.)

Kyrkoherde Eingelow dog år 1732 och begravs den 19 april i en murad grav, som han låtit inrätta för sig och sin familj inom altarskranket i Wäsby kyrka. Men här fick icke familjen vila i ostörd ro, ty år 1806 blevo kistorna upptagna och nedsatta under stora gången i kyrkan.

Nils Ringberg (1735—1753) prästvigde till tjänstgöring i Kropp 1724 och kallades till fjärde provpredikant i Wäsby 1732.

Av valprotokollet anföras vi följande: "År 1732 sextonde söndagen efter hel. trefaldighets söndag var i hörsamste följe af hans högvördighet hr biskopens och högv. consistorium genom bref och skrifvelse de dato Lund den 31 nästförveke augusti undfångnen höggungstig befällning, kyrkoherden från Brunnbj Erik Sinius tillstädes här i Wäsby kyrka, att enligt kongl. förordningen inhämta och upptaga vederbörandes i denna församling vota och röster angående hvilken af de 3:ne prästmän, som efter högv. hr biskopens och högv. consistorii förordnande, samt den 4:de som uppå församlingens begäran, och välbemälte andeliga faders samtycke, gjort här sina profpredikningar, de skulle åstunda och vilja i underdånighet begära få till sin kyrkoherde och själasörjare uti framlidne kyrkoherdens ställe."

Sedan den vanliga gudstjänsten var slutad och valförrättaren hållit förmaningstalet till valmännen, psalmen: "Kom helge ande herre Gud" etc. blifvit sjungen och själfva valförrättningen skulle begynna, berättade corp. Lars Holm, "att då Ringberg från Kropp predikat för dem fattade de ett sådant tycke för honom att de beslöto sig i sitt sinne ingen annan till själasörjare önska än honom". Sinius förmanade dem "att akta sig att medelst afseende på hvarjehanda köttslighet icke underlåta att hafva afseende på det förnämsta, näml. deras salighets uppbyggelse att få den man och person som därtill bäst skickad och tjänligast vara kunde".

Därpå instämde de med corporalen och svarade: "att ingen skäligen kunde tycka dem därmed hafva afseende på något köttsligt, utan så vore, att man tänkte dem åstunda deras dem frånfallne salig kyrkoherdens änka och hus där genom kunna conserverad och upprättad varda, hvilket de sig utlåto veta icke vara emot kyrkoherdens, utan där finna godt bifall".

Vidare: "att de önskade att Ringbergs sinne kunde bevakas och lämpas till en sådan conservation, men kunde det icke ske så, ville de

dock icke hafva sig önskat och utvalt någon annan till kyrkoherde än han".

Väsby socknemän inlämnade till Konungen följande petition:

"Stormäktigste, allernädigste Konung!

Det är nu på 8:de året sedan Eder Kongl. Maj:t uppå denna församlings underdånigsta ansökning och samhälleliga kallelse täcktes i nåder förordna oss vår i lifstiden älskelige, och nu i Herranom sålige kyrkoherde, hr Jöran Eingelow, hvilken kongl. nåd vi nu med så mycket djupare vördnad och underdånigst tacksägelse erkänna, som denne sal. mannen oss i Herranom väl förestådt, till dess han sistl. mars månad genom döden hädankallad, lämnandes efter sig en bedröfvad änka och 3:ne omyndiga barn, uti ganska fattigt tillstånd, af orsak att sal. kyrkoherden använt all sin förmåga uppå prästgårdens uppbyggande, som vid hans ankomst var helt förfallen, så att han på så kort tid icke förmått i öfrigt se sitt hus något till godo.

Nu hafver högv. hr biskopens och venerand. consistorium ecclesiast. i Lund dragit behöflig försorg att detta vacante pastorat åter måtte med tjänlig kyrkoherde försedd vara och till den ändan förordnat 3:ne prästmän, som hos oss aflagt sina profpredikningar; men som de alla äro dels gifta och dels förlofvade, så att det bedröfvade prästhuset icke kunnat af dem vänta någon upprättelse, så hafva vi i förmågo af Eders Kongl. Maj:ts allernädigaste resolution på prästerskapets allmänna besvär af den 14 sept. 1731 § 9 begärt att få höra den 4:de, som uti skicklighet och förtjänst med de förre kan jämföras, näml. komministern uti Kropps och Mörarps församlingar, vid namn Nikolaus Ringberg, hvilket högv. herr biskopen och venerand. consistorium oss jämväl beviljat.

Som nu vid det därpå ordentligen anställda kyrkoherdevalet allas röster enhälligen fallit uppå bemälte Ringberg, såsom Eders Kongl. Maj:t af hosföljande protokoll i nåder förnimmer, och denne Ringberg ej allenast är med ganska goda och berömliga ämbetsgåfvor af Gudi välsignad utan ock af sin nuvarande kyrkoherde och åhörare förvärfvat sig ett allmänt loford för sitt mycket vackra och uppbyggeliga förhållande såväl uti sina ämbetsförrättningar som öfriga lefverne, med ett stilla och skickeligt uppförande, så bönfälla vi uti djupaste underdånighet inför Eders Kongl. Maj:ts höga thron vi samtliga socknemän af Wäsby församling det tackes Eders Kongl. Maj:t allernädigst hugna oss med mer bemälte komminister Nikolaus Ringberg till kyrkoherde, hvarom vi uti djupaste underdånighet så mycket trängnare anhålla, som han är en oförlofvad person, och med tiden kunde blifva det förfallna prästhuset till någon hugnad och bistånd.

Gud, som bäst vet, att vi hafva ingen annan afsikt än först och nämligast uppå Guds vilja, samt vår egen andliga välfärd, hvarom vi uti en så väl begåfvad och skicklig prästman kunna göra oss ett ofel-

bart hopp, och därnäst uppå de bedröfvades kristligas räddning uti nöden, han böje Eders Kongl. Maj:ts fromma hjärta att i nåder höra vår underdåniga bön och tänka både på församlingen och sterbhuset till det bästa.

De idkeliga suckar och med tårar fördubblade förböner, som den bedröfvade änkan med sina fattiga faderlösa barn dagligen uppsänder till himmelen om Eders Kongl. Maj:ts florerade regemente och beständiga kongl. lycksalighet, röra visserligen storligen Guds faderliga hjärta, som uti sin besynnerliga omvårdnad hafver upptagit slika värnlösa, och lofvat höra dem när de ropa. Vi skola ock med deras sammanfoga våra dagliga förböner till Gud om allt det, som kan göra Eders Kongl. Maj:t uti långliga tider ganska högt lycksalig på jorden, och sedan evinnerligen högسالig i himmelen, i afvaktan af en nådig bönhörelse med all undersätlig trohet och vördnad framhådande.

Stormäktigste allernädigste konung

Eders Kongl. Maj:ts Tropliktigste undersätare och förebedjare.

På samtl. socknemännens vägnar uti Wäsby församling:

Jonas Ekebom (löjtnant), L. Holm (corporal), T. Kilman, A. Friberg (trumpetare), G. Schomers.

Uppå samtl. Långaröds, Hultabo, Tjöröds, Måarps, Plöninge och Wäsby byamäns vägnar:

Jeppa Månsson, Bengt Svensson, Per Olsson, Per Jönsson, Nils Pålsson, Anders Persson, Nils Olsson, Hellie Persson, Lars Jönsson, Nils Pålsson i Krogstorp och Måns Jönsson i Gössarp.

Uppå Ornakärrs, Hulta, Danhult, Ingelstred, Buskeröds, Brands- torps, Esperöds, Klappe, Ry, Svinebecks och Hustofta byamäns vägnar:

Lars Jönsson, Sven Persson, Johan Persson, Sven Persson, Nils Häliasson, T. Nilsson, Satsar Nilsson, O. Nilsson, Per Andersson, G. Olsson, Lars Persson, Anders Persson.

Bräcke och Tågalycke: Nils Jönsson, Hans Pålsson.

Wäsby den 25 september 1732."

För att få veta vilka som voro uppförda på förslaget anföra vi utdrag av consistorii protokoll av den 25 okt. 1732:

"Af voteringsprotokollet intages att af de 3:ne profpredikanter som consistorium till denna lediga lägenheten sändt har den 1:ste Carl Gustaf Radier i Helsingborg, den 2:dre nådårspresten i Wäsby Magnus Walberg, samt den 3:dje komministern i Ausås Johan Billing inga vota erhållit; men komministern Nils Ringberg, hvilken församlingen såsom uti ett regalt gäll begärt till 4:de profpredikant i följe af 9 § kongl. resolutionen på prästerskapets allmänna besvär 1731, fått allas enhälliga kallelse, varande han sinnad att upprätta prästhuset."

Den 26 okt. 1732 avlät konsistorium i Lund skrivelse till konungen med förslag till besättande av Wäsby pastorat med kyrkoherde efter avlidne kyrkoh. Georgius Eingelow. Skrivelsen inkom den 4 nov. och föredrogs i kabinettet den 10 nov. 1732. Resolution: "Att Nils Ringberg får detta pastorat".

Då Ringberg år 1733 hade tillträtt pastoratet, förnyade han samma kontrakt som kyrkoh. Ovenius ingått med Wikensboarne angående tjänstgöringen där. Det heter: "Ofvanstående kontrakt hafva vi undertecknade till alla delar ingått och oss åtagit att obrottsligt hålla å båda sidor, så kyrkoherde som åhörare, försäkrande vi underskrifne fullmäktige af Wikens innebyggare uppå våra hemmavarande medbröders vägnar att det jämväl af dem skall varligen hållas och efterkommas. I annan händelse och så framt någon punkt icke tillbörligen efterlefves varder obrottslige parten jämväl från denna förbindelse alldeles frikallad och befriad, hvilket allt med vår egenhändiga underskrift bekräffas.

Wäsby den 17 september anno 1733. Nils Ringberg.

Såsom fullmäktige på samtl. inbyggarnes vägnar uti Wiken underskrifva

Jöns Andersson, G. Schomers, Nils Danig, Nils Nilsson,
Lars Gödemark."

"Anno 1727 vardt Wäsby stora klocka stöpt. År 1752 blef hon åter omgjuten. Då Adolf Fredrik var Sveriges regerande konung, Carl Georg Sjöblad länets höfding, Johan Engeström stiftets biskop, Nils Ringberg församlingens herde, kyrkovårdar Pål Larsson i Hofgården och Hans Nilsson i Ingelstråde, samt Truls Nilsson socknesman darsammastädes." Denna inskription står att läsa på klockan.

Wäsby stora kyrkklocka är år 1523 skänkt av tvänne bröder i Hofgården i Wäsby. Bröderna ligga begravna nedanför koret i stora gången och en minnessten var lagd över dem. Stenen är numera placerad vid sakristians norra yttervägg.

Wäsby församling klagade år 1733, att Ringberg växelvis höll först gudstjänst i Wiken, som enligt deras förmenande icke borde anses för en verklig församling.

I en beskrivning av år 1738 heter det: "Wiken belägen 1 ¼ mil i N. N. V. från Helsingborg och ½ mil från sockenkyrkan i Wäsby, dock finnes här ett capell väster ut i byn med torn och tvänne klockor uti. Nitton fiskarehus öde och namnlösa. Fiskarena förklara att bemalte ödeslägenheter uti krig och pesttiden i slikt ödesmål råkat, och tomterna dymedelst blifvit ruinerade och namnlösa. N:o 57, 58, 59, 60 & 61 varit urminnes öde, de öfriga skola blifvit öde 1710 & 1711 uti pesten och krigstiden. År 1710 blefvo härifrån afsända till Karlskrona 48 inrullerade båtsmän, af hvilka de fleste återkommo, men sedermera 1711 uti pesttiden dogo många och en del blevo

af fienden bortförda och förskingrade. Sedan hafva inga åboar på dessa ödenummer varit, utan allt sedan legat öde. Denna berättelse bejakade samtliga Wikens åboar samt 2:ne gamla män, som i byn barnfödda äro, Anders Nilsson Wäster, 73 år gammal, och hans broder Lars Nilsson, 69 år gammal.

Ödenumren äro följande: 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 15, 21, 41, 47, 48, 50, 54, 57, 59, 60 och 61.

Jutalyckan vid kyrkan skarp och måsig hårdvall. Kyrkogården circa 10 ¼ kappland."

Ringberg var gift först med företrädarens änka "dygdädlä matrona" Johanna Sibylla Eingelow, född Erman, med vilken han sammanvigdes den 25 april 1733, och sedan med Anna Lovisa Steutner, änka efter prosten Nykiörck i Höja. Dotten Ingrid Katarina blev gift med professor Erland Bring i Lund.

Ringberg var född år 1691, dog den 6 och begrovs den 25 maj 1753 i en ålder av 62 år.

Gustaf Söderling (1755—1764), son av en "skaffare och inköpare hos hertig Adolf på Stegeborg", föddes i Ringarum i Linköpings stift 1687, kom till Lunds universitet 1714, blev amanuens vid domkapitlet 1717, magister 1726, skolrektor i Landskrona 1727, prästvigd 1748 och utnämndes till pastor i Wäsby 1755. I dopboken från den tiden finnes av honom följande egenhändig anteckning:

"Anno 1755 den 1 maj tillträdde jag undertecknad Wäsby pastorat efter kongl. maj:ts allernådigst undfångna fullmakt, sedan jag förut tjänstgjort som amanuensis vid konsistorium ecclesiasticum uti Lund i 10 år, och sedermera varit rector scholæ uti Landskrona på det 28 året.

Söderling utnämndes till kyrkoherde mot församlingens önskan, vilken klagade över, att han ej hördes i kyrkan. Församlingen hade kallat till fjärde provpredikant pastorsadjunkten i Allerum Severin Cavallin, till vilken de fattat förtroende och kärlek. Den 16 augusti 1754 inlämnade socknemännen till konungen en petition, som inkom den 28 oktober s. å., och hade följande lydelse:

"Stormäktigste, allernådigste konung!

Sedan Gud behagat genom döden hädankalla, vår för detta varande kyrkoherde, nu salige hr Nils Ringberg, och högv. konsistorium i Lund behagat på förslag till denna lediga sysslan sätta trenne prästmän (Söderling, Wallgren och Kilgren), som sig här höra låtit, hvilken var den första rektor hr Söderling från Landskrona, hvilken har ett så svagt mål att församlingens ledamöter som stå nederst i kyrkan, honom ej höra kunde eftersom kyrkan är ganska lång att predika uti, och de andra tvänne prästmän äro dock likväl oss helt och hållet obekanta såväl till lära som lefverne; våra glorvördiga konungar hafva i nåder förundt församlingarna vid de regala pastoratena

den nåden att få anhålla och begära den fjärde profpredikanten, hvilket vi fattiga undersåtare i stöd af Kongl. Maj:ts allernådigaste förordning af den 5 juli 1739 ödmjukeligen hos högv. consistoria i Lund genom enskildt supplique anhållit, det vi måtte få höra såsom fjärde profpredikant Mag. Severin Cavallin, som är komminister uti Allerum, på hvilken anhållan högv. consistorium icke velat villfara församlingen dess begäran, utan genast antydat hr härads prostens låta valet gå för sig; då valdagen kom, anhöllo vi fattiga undersåtare samtliga af hr häradsprosten om anstånd med prästvalet tills vi i djupaste underdånighet hos Eders Kongl. Maj:t anhållit om förenämnde magister till att få höra. Hr häradsprosten svarade: att han nu efter consistorii befällning ville skrida till valet, hvarvid fanns icke mera än 4 personer i hela församlingen, som ville bekväma sig till votering, dessa undantagna, ropte vi alla med en mun att vi ville begära den fjärde.

Inför Eders Kongl. Maj:ts bönfälla vi fattiga undersåtare härmed delst aller underdånigast och ödmjukast, det oss måtte lämnas den höga kongeliga nåden, att vi måtte få höra ofta nämnde magister och komminister Cavallin från Allerum. Mannen äger ett allmänt beröm om sig, icke allenast i lära utan ock i lefverne, som är icke det minsta som äskas af en rättskaffens prästman; vi känna honom ganska väl, och hafva med största nöje och åstundan ofta hört honom predika. Inga köttsliga eller jordiska afsikter är härvid, utan allenast längtan och åstundan för den, som rätteligen kunde föra våra arma själar på rätta vägen, och själf med sitt eget exempel icke allenast föregå oss utan ock öfvertyga oss om vägens vishet.

Mannen är 31½ år gammal, likväl ung till sina tjänstes och merites år, i anseende till de förra prästmän, som sig här höra låtit, men vi äro alldeles öfvertygade, att han är gammal och väl grundad i Guds sanna kännedom, hvarpå han aflagt vackra prof.

Slutligen anhålla vi i djupaste underdånighet, om vår aller nådigste Konungs och Herres höga Kongl. nåd och gunst för oss fattiga undersåtar, att vi blifva nådigt ansedda med en Hög Kongl. resolution, som vi aller ödmjukast hos Eders Kongl. Maj:t anhållit om; Hvarmed framhärda vi till vårt yttersta.

Stormäktigste allernådigste Konung

Eders Kongl. Maj:ts allerunderdånigste och troppliktigaste undersåtar
På samtliga Wäsby sockenmäns vägnar:

T. Nilsson, Nils Pålsson, Lars Pålsson, Sven Kristoffersson, Sven Persson, Nils Olsson, Olla Gudmundsson, Nils Persson, Nils Frantson, Jöns Persson, Nils Jönsson, Per Sonasson, Pål Larsson, Jeppa Persson, Anders Persson, Nils Pålsson, Gudmund Svensson, Lars Persson, Måns Jönsson, Per Nilsson, Sven Bengtsson, Bengt Sassarsson, A. Larsson, Hans Bentsen.

Föredragen i Rådet den 10 januari 1755 och afslagen."

Med anledning av petitionen och församlingens förhållande vid valet, då endast 4 personer avgåvo sina röster, avlät Consistorium till Konungen skrivelse, daterad den 13 nov. 1754 och undertecknad av Johan Engeström, Ambrosius Westing, Jonas Wählin och Carl Jesper Benzelius, så lydande:

"Wäsby församlings ledamöter hafva i underdånighet hos Konungen anhållit att få till fjärde profpredikant Komm. Mag. Severin Cavallin, hvilken sin ansökning de förut anmält i Consistorium, men fått afslag. Sedan de trenne meriterade prästmän hade aflagt sina profpredikningar, anmälte församl. ledamöter sin ansökning till Consistorium.

Afslaget grundades därpå att den äskade profpredikanten ej kunde ställas med de tre föreslagne i jämförelse. De föreslagne kunde klaga öfver obillighet om Cavallin blifvit uppförd som 4:de profpredikant.

Förordningen föreskrifver att den 4:de profpredikanten bör uti förtjänst vara jämgod med de föreslagne, hvilket icke här var förhållandet. Prosten fick befällning att efter skedd kungörelse låta valet gå för sig. När prosten kom och skulle upptaga rösterna, vägrade församlingen, ett helt ovanligt och besynnerligt slag, i det de inom laga tid, hvarken begärt Consistorii utslag, eller förklarat missnöje därmed, eller gifvit tillkänna, att de ärnade vända sig till Eders Kongl. Maj:t med sin ansökning, likafullt att afgifva sina röster, undantagandes 4 personer, som ej togo del i de andras samhälliga vägrande.

Prosten måste resa hem med oförrättadt ärende. Consistorium föreställde församlingen deras obefogade förfarande jämte ytterligare befällning att efter å nyo skedd kungörelse valet skulle företagas, men aflopp på samma sätt som förr. Consistorium har svårt vid att föreställa sig, att den förnämsta drifvande orsaken hos församlingens ledamöter har varit så afskild från köttsliga afsikter, som de uti sin underdåniga ansökningsskrift föregifva.

Sockenboarnes skäl att de 3:ne profpredikanterna voro för dem ökande ogillas. Beträffande att Gustaf Söderling skall hafva svagt malföre så fruktar Consistorium att det skälet tages mest af deras tycke, som döma om en prästs ämbetsgåfvor mer efter rop och skriande än efter ämnet och utförandet af det som talas med jämn röst.

Consistorium kan berättat att Rektorn på flera ställen aflagt profpredikningar, och det i större kyrkor än Wäsby, men Consistorium veterligen har ej något klagomål förrän nu blifvit anfördt angående dess svaga malföre.

Bemälte Rektor har allt ifrån 1716 till 1727 tjänt såsom amanuensis här vid consistorium och har nu på 28:de året tjänt såsom Rector vid

Landskrona publique schola. Sitt skolarbete har han förrättat med besynnerlig flit och trohet, hvilket ländar honom till merit framför dem som yngre äro och bereder honom vägen till Eder Kongl. Maj:ts nåd. Fyra gånger har han före denna gången varit till lediga kyrkoherdebeställningar hos Eders Kongl. Maj:t i underdånighet anmäld och föreslagen.

Consistorium kan icke funna någon skälig jämförelse med Mag. Cavallin, som allenast på fjärde året varit präst och endast tjänst såsom komminister hos en pastor, och Rektor Söderling, som nu snart i 38 års tid tjänat vid besvärliga sysslor, hvarvid han alltid fått ensam kännas vid allt arbetet, som sysslorna utfordrat."

Vid valet, som förrättades den 22 febr. 1755 av kyrkoherden Sven Trägårdh i Helsingborg, erhöll Söderling 3 röster, Mathias Wallgren 9 röster och Johan Kilgren 123 röster.

Den på tredje förslagsrummet uppförde, komministern i Örkelunga och Rya församlingar, Mathias Wallgren, inlämnade till konungen en på vers avfattad petition, som vi här meddela.

"Stormäktigste, allernädigste Konung.

Dyre Konung! Landets fader!
Du som gjort så mången gläder,
Låt en gammal prästperson
Nalkas få din nådathron.

Fyrtifvra år jag lefvat
Och min tid nog tröttsamtsträfvat
Med prästsysslan tung och svår
Jämt i dubbelt nio år.

Tolf år jag i Össjö lärde,
Hölt mitt ämbet så i värde,
Att jag kallet kunnat få
Om jag velat därtill gå.

Mina bägge ämbetsbröder
Hafva bröd, som dem nog föder,
Jag allena pröfvat måst
Lefva städs af andras kost.

Sex år sen på annat ställe
Nu jag varit, där tillfälle,
Var att ensam få besvär,
Gammal sjuklig Pastorn är.

Store Konung! låt nu rönas
Att hos dig för trohet lönas!
Unn mig bröd, o hulde far,
Därför jag nog sträfvat har.

Tredin förslag väl jag vunnit
Nu till Wäsby, och har funnit
Lyckan för mig vara tung,
Litar dock på Gud och kung.

Jag skall aldrig återvända
Suckar upp till himlen sända:
Att från alla olycksnätf
Frias må Ers majestät.

Därför djupt jag faller neder
Och min milde konung beder:
Gif mig, store potentat,
Detta lilla pastorat.

Öfvermakten för all fara
Och vår drottning väl bevara,
Han som Sverje vill så väl,
Lefve nöjd till kropp och själ.

Herren Gud vår kronprins dyra
så i alla åldrar styra,
Att hans sälla lefnadslopp
Må bli landets glädje, hopp.

Gud välsigna som allt lagar
Vår prins Carl och Fredriks dagar
Lefve vår prinsessa sällt
Som den högste visligt ställt."

Utom de tre, som voro uppförda på förslag till lediga kyrkoherdebeställningen i Wäsby, funnos dessutom 7 andra präster, som sökte kallet, och prosten Mandorff sökte detsamma för sin måg pastor Berglind på extra ansökningsväg.

Handlingarna föredrogos i Kabinettet den 9 maj 1755 och resol. för rektor scholæ Mag. Gustaf Söderling.

År 1760 hade Wäsby församling till Domkapitlet i Lund inlämnat ansökan att få gudstjänsten alla söndar och högtidsdagar först förrättad i Wäsby kyrka. Härpå giver Domkapitlet följande svar:

"Sedan Consistorium erhållit Kyrkoherdens i Wäsby Gustaf Söderlings utlåtande öfver församlingens därstädes gjorda ansökan att få för anförda skäl, gudstjänsten alla söndar och högtidsdagar först uti Wäsby förrättad, och däraf inhämtadt, huru bemälte kyrkoherde, för sin del, finner denna ansökning både billig och rättvis, emedan åtskilliga af bemälte församlings ledamöter skola hafva $\frac{1}{2}$ eller $\frac{3}{4}$ mil till kyrkan, hvilka då dagarne äro korta och vägarne svåra och summa piga ej skola kunna komma till sina hus förrän kl. 6 å 7 om aftonen, när gudstjänsten blifver sist hällen uti Wäsby, och till att undvika slika svårigheter, skola de ofta hellre blifva hemma, än resa till kyrkan; så har Consistorium detta ärende uti behörigt öfvervägande tagit, och alldenstund det icke befinnes att fiskeläget Viken är någon annexe till Wäsby församling, fast åboarne därstädes uti forna tider uppbyggt sig ett Capell, samt sedermera med kyrkoherden i Wäsby öfverenskommit, att mot en viss betingad afgift få gudstjänst i bemälte Capell förrättad alla söndar och helgedagar, utan hafva Vikens boarne fordom gått till Wäsby kyrka, hvarest de ännu skola hafva ett uppbyggt Capell med bänkar och stolar inrättadt; fördenskull finner consistorium vid så ställda omständigheter billigt att samtycka till förenämnda Wäsby församling gjorde ansökning, att alltid få gudstjänsten uti Wäsby kyrka först förrättad, på det vidare olägenhet för dem som hafva lång och besvärlig väg till bemälte kyrka således må förekommas och afböjas, hvilket allt vederbörande till deras efter rättelse ville förständiga.

Lund den 10 september 1760.

Jonas Wählin. Carl Jesper Bentzelius. Guskt. Bildstein."

Förmodligen i anledning av detta consistorie utslag, varöfver Wikensboarne helt säkert blifvit mycket missbelättna, ingingo de till Kongl. Maj:t med ansökan, som inkom den 20 april 1761, att Capel-

let på Wiken må förklaras för annex till Wäsby pastorat och gudstjänsten alternera. Skrivelsen lyder:

"Stormäktigste allernädigste Konung!

Den högst Beprikliga nåd och huldhet, hvarmed Eders Kongl. Maj:t omfattar och gläder alla sina trogna undersåtar i gemen samt hvar och en i synnerhet, är förnämligast den anledning, på hvilken hos Eders Kongl. Maj:t vi i djupaste undersåtlig underdånighet fördrista oss med denna allerunderdånigsta ansökning förekomma, samt därtill om Eders Kongl. Maj:ts allernädigsta bifall i lika underdånighet anhålla.

På fiskeläget Wiken som vi bebo, och uti Malmöhus län, Luggude härad och Wäsby pastorat är beläget, har fordom varit ett af grästen uppmuradt Capell, uti hvilket kyrkoherden i församlingen den tid på året förrättat gudstjänst, som bästa fångsten af sill och annan slags fisk pågått, hvilket sedan fiskeläget blifvit utvidgadt, och folket till ett större antal förökt, är i senare tider vordet nedtaget, och ett annat rymligare Capell af korsvirke i stället uppbyggdt, samt med klockor, predikstol, altartafla och andra erforderliga ornamenta väl och hederligen inrättadt, jämväl med tillräcklig kyrkovall till de dödas begravingar omgifvet, och sådant allt på inbyggarnes egen kostnad utan minsta hjälp och understöd af Publiko eller eljest.

Uti detta Capell hålles nu för tiden alla sönders, högtiders och bönderas gudstjänst af kyrkoherden i Wäsby mot ett visst öfverenskommande med innebyggarna, dock ej förrän eftermiddagen mot kl. 4 à 5 och sedan ordinarie gudstjänsten i Wäsby är förrättad; hvilket på hvarjehanda sätt medfört sina olägenheter, såsom: då fångsten af sill eller annan slags fisk varit för handen, hvilken i synnerhet om eftermiddagarna bör skötas, har antingen gudstjänsten eller fisket måst försummas, i hvilken förra händelse vi till våra samveten och andeliga förmåner äro lidande, och i den senare: saknar allmänheten men förnämligast vi själfva för oss, våra hustrur och barn den utkomst, som genom den högstes välsignelse annars understundom nog ymnigt hämtas utur hafvet; liksom vid de tillfällen Herrans högvärdiga nattvard begås, gammalt folk och hafvande kvinnor af så långsamt fastande ofta tagit skada till sin hälsa, hvarpå man som tidast haft bedröfliga exempel; hvarförutom vid förefallande prästeval, inbyggarna på detta fiskeläge alldeles blifvit förmenter att votera, änskönt de både till Kongl. Maj:t och kronan, samt kyrkoherden i församlingen erlægga årligen en nog dryg tionde, och jämte det som vi i underdånighet anfördt är, själfva underhålla vårt Capell, lika fullt betala till Wäsby kyrka årlig tionden, som bevistade vi där alla predikodas garne gudstjänsten; Icke förtigandes: att oaktadt vi bebo E:s Kongl. Maj:ts och Kronans platser samt nödvändigt måste vara försedde med kreatur att drifva den åkerjord med, för hvilken vi årligen tionde

den erlægga, blifver oss dock af närgränsande kronohemmansåboar förment, att på kringliggande fälads- eller utmarker beta kreaturen, hvilka i bland våra i underdånighet anförda besvärligheter icke är den minsta, ty hålla kreatur utan mulbete är för oss äfven så omöjligt, som drifva åkern utan kreatur, och låta vi åkern ligga obrukad, så sakna vi icke allenast brödet för oss själfva utan äfven blifva urstånd utgöra årliga tionden:

Allernädigste Konung! Fiskeläget Wiken, som nu så tilltagit, att det redan utan barn och ungdom utgör ethundrafetio kommunikanter, samt i anseende till åtskilliga där ännu befintliga ödeplatser, förmodas kunna sig föröka till långt större antal med tiden, och äfven följaktligen i sitt ännu mera gagna det allmänna, anhåller hos Eders Kongl. Maj:t härmedelst i djupaste underdånighet, det Eders Kongl. Maj:t allernädigst täckes förklara Wikens Capell för annex till moderkyrkan Wäsby, och tillika tillägga, ty den nädiga förmån, att om rätten till gudstjänsten, liksom vid andra församlingar i stiftet brukligt är, med bemälte Wäsby alternera, hvarmedelst icke allenast tillika den nåd, att som annex få vid förefallande prästval lämna sina röster åt den prästman de i lära och leverne finna församlingen nyttig, samt dessutom få på omkring liggande allmänna eller samfällda fäladsmarker öfver sommaren beta de kreatur, som på fiskeläget kunna vinterfödas, jämväl sluteligen och för det sista till sin egen kyrkas underhållande nyttja den tionde, som nu årligen till Wäsby kyrka af fiskeläget gifves, helst bemälte Wäsby ändå till förmögenhet och inkomster såvida hunnit att de en sådan tionde utan saknad kan umbära.

Wiken är intet bland de fördelaktigaste fiskelägen, utan fast mera för stora och öppna hafvets svallande exponerad, icke dess mindre har innebyggarnes oförtrutna flit och möda, uppväckt och förökt af Eders Kongl. Maj:ts nädigaste välbehag för sådana handteringar samt den märkliga nytta landet häromkring däraf njutit, drifvit fiskefångsten till större höjd, än näppeligen någon kunnat förmoda; ja: en nästan odrägelig förlust af vår fiskeredskap, som ofta genom storm blifvit oss tillskyndad, har dock icke gjort oss så modfälda, att vi icke ånyo gripit oss an, samt genom nya förlag upprättat ty lika skador, fast längre tid ofta fordrats, innan de kunnat löna sig.

Eders Kongl. Maj:t har allernädigst tillsagt flitiga idkare av sådana handteringar nådig hägkomst; om Eders Kongl. Maj:ts nädiga bönhörelse härutinnan göra vi oss fördenskull så mycket mera i underdånighet förvissade, som ändamålet fast oskiljaktigt från några tillika förmåner, likväl förnämligast syftar åt någon bättre ordning uti vår gudstjänst och själavård.

Vi framhärda med djupaste undersätlig vördnad till grafven.
Stormäktigste allernädigste Konungs
Eders Kongl. Maj:ts Aller underdånigste och troppliktigste undersätare
På fiskeläget Wikens vägnar:

Olof Smitt, Jöns Nilsson Lätt, Lars Böös, Jeppe Andersson,
Lars Hansson, Nils Eriksson, Hans Nilsson.
I Malmöhus län, Lunds stift, Luggude härad och Wäsby församling.

Kongl. Maj:t vill i nåder hafva häröfver inhämtat Hr Fältmarskal:
kens, Landshöfdingens och Kommendörens af Kongl. Maj:ts orden,
Baron Stael von Holsteins samt Consistorii Ecclesiastic i Lund un-
derdåniga utlåtande.

Stockholm den 20 april 1761.

På nådigaste befallning
I. von Düben."

Såväl Consistorium i sitt utlåtande, vilket är underskrivet av Joh.
Wählin, Carl Jesper Benzelius, Gustaf Ernst Bildstein och Joh. Cors-
cander

Paul Nehrman,

och inkom till Kongl. Maj:t den 22 juni 1761, som ock Landshöfdin-
ge Embetet, vars utlåtande är underskrivet av G. Stael von Holstein,
J. Rosenlund,

daterat den 13 juni och inkom den 22 juni 1761, tillstyrker Wikens-
boarnes ansökan att Wiken må förklaras för annex till Wäsby pasto-
rat och gudstjänsten alternera.

Vi meddela här kongl. maj:ts resolution:

"Kongl. Maj:ts

nådiga Resolution uppå åboarnes på fiskeläget Wiken i Malmöhus
län i underdålighet gjorda ansökning, att det därvarande capell måtte
i anseende till anförda skäl och omständigheter blifva förklarat för
annex till Wäsby pastorat, och följaktligen likasom vid andra förs-
samlingar i stiftet brukligt är få alternera med moderkyrkan Wäsby
om tiden för gudstjänstens förrättande, samt åboarne deltaga i före-
fallande prästval, jämväl ock till sin egen kyrkas underhållande nytt-
ja den tionde, som hittills årligen af dem blifvit utgjord till Wäsby
kyrka, med mera; Gifven Stockholm i rådkammaren den 29 juli 1761.

Kongl. Maj:t hafver denna underdåniga ansökning, sedan veder-
börande hörda blifvit, uti behörigt öfvervägande tagit, och vill i an-
seende till andragne skäl lämna därtill dess nådiga bifall. Men hvad
i öfrigt angår ofvannämnda åboars tillika gjorda anhållan att få på
omliggande allmänna eller samfälta våldas mark öfver sommaren beta
de kreatur, som på fiskeläget kunna vinterfödas, så hafva de i detta
mål att vända sig till Landshöfdingen i orten, som efter omständiga
heterna äger härutinnan förordna. Hvilket vederbörande till under-
dånig efterrättelse ländar.

Datum ut supra
Adolf Fredrich."

Det må förefalla ganska besynnerligt att Wäsby församling icke
gavs tillfälle att yttra sig i denna sak. Att Wikens åboars ansökan
blev bifallen gav följaktligen anledning till mycket missnöje, och
Wäsby församling ingick till konungen med en petition, som inkom
den 5 december 1761 och hade följande lydelse:

"Stormäktigste Allernädigste Konung, Eders Kongliga Majestät!!!

Den höga kongliga nåd och faderliga omvårdnad, hvarmed Eders
Kongl. Maj:t sina trogna undersätare allernädigst omfattar, gläder
hvar och en svensk undersätare: I anledning därpå taga vi oss under-
tecknade menighet, från Malmöhus län, Luggude härad och Wäsby
socken, den förtröstan, med denna vår underdåniga böneskrift fram-
träda för Eders Kongl. Maj:ts nådiga ögon.

Vi äro för kort tid sedan kommit i erfarenhet, att Wikens åboar
hafva i underdånighet besvärat sig hos Eders Kongl. Maj:t, att få
det därvarande Capell förklaradt till annex till Wäsby pastorat
samt få njuta de därmed följande förmåner, med mera.

Detta bedröfvar oss hjärtligen, att vi uti en oss så nära rörande sak
icke blifvit därvid hörde, innan Eders Kongl. Maj:ts nådiga Resolu-
tion uppå deras underdåniga ansökan allernädigste utfallit, att vi oss
därför fått i underdånighet förklara: igenom hvilkens förvallande
här i orten sådant skett, kunna vi icke veta, skulle förmodligen nå-
gon här i församlingen vara, som hafver på ett obefogadt och ensi-
digt sätt, och ett illa sinnadt uppsåt, och af hvarjehanda egennyttia,
i församlingens namn, och å församlingens vägnar, därför förklara
sig att intet hafva något emot Wikboarnes underdåniga ansöka-
ning: så är det per mala narata och oss ovetandes hemligen och i
mörkret skedt: att därmed icke allenast skada församling och kyrka,
utan fast mera stridande, icke allenast emot undersätarnes trygghet,
utan mera emot Eders Kongl. Maj:ts nådiga och ömma faderliga
hjärtelag för sina undersätares välgång så i andelig som timlig måtto.

Vi understå oss väl icke söka någon ändring uti det som Kongl.
Maj:t allernädigst på Wikboarnes anhållan resolverat hafver, men i
en lika förtröstan på Eders Kongl. Maj:ts faderliga nåd, fördrista vi
oss i underdånighet, den därpå följande olägenhet vid handen gifva.
Fiskeläget Wiken hafver ur urminnes häfd gjort med Wäsby en förs-
samling, och hafva de åboar i äldre tider gått till Wäsby kyrka, un-
dantagandes i fisketiden, att därvarande Pastor af godvillig benägen-
het farit dit att förrätta Gudstjänst intill 1683, då en man, benämnd
Bengt Bengtsson uti Allerum socken och Ry, byggde det där nu va-
rande Capell. Vid den tiden kommo Wikboarne öfverens med den
dåvarande pastor att gifva honom 30 daler samt om året för sitt be-
svär, att fara dit och förrätta gudstjänst alla sönd- och högtidsdagar,
och hafva då vederbörande pastoris af själftagen myndighet jämväl

begynt alternera med gudstjänstens förrättande, till Wikboarnes favör, intill närvarande pastor, då vi i anseende till den stora olägenhet, som därpå både nu och framdeles följa kunde, förlidet år 1760, i ödmjukhet hos Maxemi Wenrandum Consistorium Ecclesiasticum i Lund föredrogo de där af flytande omständigheter, hvarpå högberäta Consistoriales Resolverat, att gudstjänstens förrättande först skulle hållas i Wäsby kyrka, hvilket bifogade afskrift tydligen utvisar.

Store konung, hvad det 1:o angår att fiskeläget Wiken är i nåder förklaradt för annex, kan oss intet skada, allenast Wikens kyrkotionde blifver proportionaliter deltagande uti allt det som kyrkans tionde angår, såsom Akademier, Proster, Bibeltryck och kyrkoinspektors spannemålen, jämväl ock att Wäsby kyrka hädanefters allernädigst må blifva förskont för den kostnad som till Wikboarnes Communion hädanefters utgår, och äfvenväl att Wäsby församling må af lika kongl. nåd befrias för prästvågens vidmakthållande, och Wikboarne hädanefters som för detta densamme själfva vid makt hålla, i anseende därtill att de äro fria för all annan onis, både skjutsning, inkvarteringar, publice byggnad, broar och landsvägar, hvilket allt hemmansbrukare äro underkastade.

Jämväl 2:o hvad alternerandet med gudstjänstens förrättande vidkommer, så hade vi aldrig därom besvärat oss hos Consistorium, hade icke äfventyrliga omständigheter oss därtill drifvit, som äro i synnerhet följande: så är denna församlings situation sådan, att näppe-ligen där i hela landet gifves så sidländ och sumpig, hvarför följer, att sina tider om året när vattulopp kommer, att vägar och broar ligga ger under vattnet, jämväl ock när hafvet genom stormväder uppstiger att det genom förstoppning äfven öfversvämmas både broar och vägar: så att man med stor fara om ljusa dagen öfverkomma kan, hvaraf händt, när sist predikan har blifvit hållen, större delen af församlingens ledamöter, isynnerhet de som äro något ålderstigna, icke vågat sig ut på så lång och äfventyrlig väg, gå till kyrkan i fruktan att ris-skeras både lif och hälsa, komma alltså att lefva i okunnighet om hvad som läres, hafver ock ofta händt och hädanefters hända kan, att Kongl. Maj:ts publikationer vid samma tillfälle i kyrkan uppläsas, och annat tillsäges på kyrkvallen, som angår Kongl. Maj:ts och kronans tjänst, lefva därom i lika okunnighet: men det som är allrämest till att bes-fara, att det kan gifva anledning föga gudlöshet af sig: och 3:o att Kongl. Maj: i nåder lämnat Wikens åboar med Wäsby församling vid förefallande Casus välja präst rör oss alldeles intet.

Detta är allt hvad vi i allt som största underdånighet hos Eders Kongl. Maj: anhålla att allernädigst blifva förskonta, och lefva i för-hoppning om rätt nådig bönhörelse, hvaremot vi som redlige män

och undersåtare för Eders Kongl. Maj:ts skola hafva både lif och egendom osparde och in i döden förblifva

Eders Kongl. Maj:ts Allerunderdånigste undersåtare
och förebedjare.

Wäsby den 18 november 1761.

F. Nilsson. Ola Jönsson.

Ä egna och samtl. menighetens vägnar i Wäsby socken, nämligen Sven Svensson, Truls Tufvesson, Knut Jönsson, Pål Persson i Hulta, Gudmund Svensson, Pål Nilsson, Ola Nilsson, Lars Nilsson i Dan-hult, Måns Nilsson, Sone Gudmundsson, Pål Nilsson, Sone Persson, Pål Bengtsson, Hans Nilsson i Ingelstråde, Sven Rasmussen, Sven Bengtsson, Ola Gudmundsson i Brandstorp, Måns Larsson i Wästra Klappe, Nils Olsson, Sone Persson, Nils Svensson, Nils Truedsson, Arvid Larsson, Ola Svensson, Anders Nilsson i Buskeröd, Nils Andersson, Per Larsson, Anders Bengtsson, Lars Bengtsson, Bengt Sarsarsson, Lars Persson, Pål Nilsson i Esperöd, Jeppa Pålsson, Jeppa Månsson, Sone Nilsson, Lars Bengtsson, Jöns Nilsson, Jöns Bengtsson i Långaröd, Anders Nilsson, Per Jeppsson, Måns Olsson i Hulta-bo, Jon Rasmusson, Bengt Persson, Måns Svensson, Jens Svensson, Anders Persson, Jöns Nilsson, Bengt Persson, Sven Jönsson, Bengt Persson, Jon Rasmusson, Jöns Persson, Jon Jönsson, Sven Jonsson i Höganäs, Anders Olsson, Nils Jönsson, Nils Persson, Per Nilsson, Hans Jönsson, Anders Esbjörnsson, Anders Gunnarsson, Pål Nilsson, Jöns Klementsson i Tjöröd, Per Hansson, Jöns Svensson, Ola Persson i Måarp, Per Olsson, Nils Jönsson, Sone Nilsson, Nils Mikkelsson, Per Sonnesson, Nils Nilsson, Jöns Andersson i Plöninge, Nils Tufvesson, Rasmus Jeppsson, Måns Gustafsson, Måns Pålsson, Pål Larsson, Jeppa Persson i Wäsby, Nils Andersson i Lönnskog, Sven Eriksson, Anders Jönsson, Nils Andersson, Pål Månsson, Nils Andersson i Gössarp, Jeppa Nilsson i Krogstorp, Jeppa Svensson, Ola Nilsson, Jöns Larsson, Per Nilsson, Ola Persson, Jöns Tufvasson, Per Olsson, Lars Knutsson, Anders Olsson, Anders Nilsson, Per Nilsson, Per Sonnesson, Lars Jonasson, Jöns Svensson, Måns Jönsson i Ornakärr, Jöns Larsson, Pål Hansson i Tågalycke, Jöns Nilsson, Måns Persson, Sven Jönsson i Bräcke, Per Svensson, Ola Jönsson, Jeppa Pålsson, Jöns Larsson, Per Larsson i Hustofta, Bengt Ebbesson i Knapalycke, Lars Jönsson, ibm, Nils Persson i Pottenborg och Måns Andersson i Steglinge."

Härpå avgav Consistorium i Lund den 13 jan. 1762 yttrande angående Wäsby församlings besvär, och stadssekreteraren von Heland hade författat en berättelse om målets upprinnelse, sammanhang och beskaffenhet. — — —

"Detta togo deras excellenser i behörigt öfvervägande; och hvad först angår Wäsby församlings ledamöters underdåniga anhållan, att

Vikens kyrkotionde må proportionaliter nämnda deltagande, uti allt det som Väsby kyrkas tionde afgår, hvarmed deras excellenser sig föreställa församlingens mening ej vara annan, än att i samma proportion, som annexen får behålla någon del därpå för Capelletts vidmakthållande, i samma proportion bör den ock deltaga uti alla de utgifter, som af denna tionden bestridas, såsom Akademis, Prostes, Bibeltrycks och Kyrkoinspektors spannemålen; så emedan detta såsom billigt och skäligt af Consistorio i underdånighet tillskyndas; ty finna deras Excellenser med Consistorium tillstyrka nådigt bifall deraf, att Väsby kyrka må förskonas ifrån den kostnad, som till Vikens boarnes Communion hädanefter utgår, så väl som för prästvägens vidmakthållande; men beträffande däreft Väsby församlings underdåniga anhållan, att ock hvad gudstjänstens förrättande angår, varda befriade ifrån det, medelst Kongl. Resolutionen af den 21 Juli 1761 tillåtna alternerande med Vikens Capell, så instämma deras Excellenser i den underdåniga hemställan, om icke Landshöfdingen och Consistorium, som häröfver icke hört Capellet, må få befallning att sådant verkställa, och söka bestämma någon öfverenskommelse härutinnan emellan begge församlingarne, och sedan med berättelse, samt ytterliga utlåtande derom inkomma.

Närvarande, deras Excellenser Herrar Riksens råd: Grefve Hicerne, Grefve Posse, Baron Falkengren, Baron Bunge.

Stockholm den 8 December 1765."

Prosten Söderling lär icke varit synnerligen verksam, enär han hade två adjunkter.

Gift med Katarina Bager i Lund den 9 okt. 1730.

Barn: Magdalena Katarina, född den 12 mars 1760.

Söderling dog den 26 april och begrovs den 1 juni 1764, 77 år gammal.

Sven Nilsson Brask (1766—1772), son av en ladufogde på Rosendahls gård, blev efter skolgång i Hälsingborg student 1734 och prästvigdes den 18 okt. 1743 att tjänstgöra härstädes. Han ägde ett hemman i Bräcke av Väsby församling och ville därför icke tjänstgöra på annat ställe. Hans tjänstgöring här synes åtminstone under föredarens tid icke bort vara ansträngande, då två andra präster funnos på stället. Efter Söderlings död begärde hans änka icke Brask till nådårspräst, med anledning varav han klagade över "att hafva blifvit driven ifrån den lilla näringsvrå, som tjugotvå års meriter hunnit tigga af en omild lycka, hvilket vore oförenligt med svenskmannarätt att icke utan brott och saklös dömes ifrån någon station". Vi meddela här utdrag av Consistorie skrivelse till konungen den 29 okt. 1766.

"Efter Mag. Gustaf Söderlings död lediga kyrkoherdesbeställningens återbesättande har Consistorium utsett tränne prästmän, Mag.

Petrus Ringius, Collega scholæ Jonas Myrman och Comminister Petrus Schiärström så väl som den af församlingen sedermera begärde fjärde profpredikanden Sven Brask. Efter behörigt val har Consistorium funnit denne sistnämnde erhållit församlingens enhälliga kallelse, på en och en tolfte del hemmanstals röst när."

Utom de av Consistorium föreslagna 3:ne prästmännen hade icke mindre än 23 anmält sig som sökande och dessutom flera som å extra ansökningsväg anhöllo hos Konungen att bliva utnämnda till kyrkoherde i Väsby och Viken.

Väsby och Vikens sockenmän ingingo till konungen med en petition, daterad den 15 okt. 1766, som har följande lydelse:

"Stormäktigste Allernådigste Konung!

Sedan Väsby och Vikens pastorat genom Hr Prostens och Kyrkoherden Gustaf Söderlings dödeliga afgång blifvit ledigt, har till dess återbesättande skedd ett ordentligt och oklanderligt val.

Utaf de 3:ne som stått på förslag och gjort profpredikan, har Hr Collega scholæ Myrman i Malmö allenast erhållit en röst, men däremot Hr Comminister Sven Brask alla de öfriga rösterna, och som hans berömmeliga lära och leverne uti 23 år som han varit vår själasörjare, skaffat honom en så allmän kallelse, så drista vi oss allernådigst bönfälla, att Eders Kongl. Maj:t tackes därpå fästa ett allernådigst afseende.

Stormäktigste Allernådigste Konung! Guds egna ord synas tala på vår sida: att en herde bör känna sina får och de honom; detta har varit ögonmärket af vår kallelse; ty bemälte Hr Comminister Brask har så länge varit bland oss, att han känner hvar och en intill späda barnen, samt med sitt ljufliga umgängessätt och efterdömliga uppförande så intagit allas hjärtan, att de brinna af längtan och önskan, det Eders Kongl. Maj:ts allerhögst prisvärda nåd, denne både välförtjänte och älskade prästmannen, som ock högst torftig är, måtte blifva oss gifven och skänkt till vår själasörjare.

Vi skola tacka Gud och Eders Kongl. Maj:t utaf underdånigaste glädje, om vår allerunderdånigaste bön och önskan allerunderdånigst villfaras, hvaremellertid vi med djupaste Zele och Devotion framhärda i döden."

Underskriven av 8 av Väsby och 4 av Vikens sockenmän.

Anmält i R:k. den 15 dec. 1766, det Kongl. Maj:t i nåder utnämnt den i första rummet (i Consistorie skrivelse) uppförde Comminister Sven Brask.

Under kyrkoherde Brasks tid företogs en större reparation å tornet, och de stora järnbokstäver å fasaden, S. B. P., som tjäna till att giva fasthet och styrka åt tornets mur, betyda Sven Brask, Prost, och de stora järnsiffrorna ovanför dörren beteckna årtalet 1770.

I ett Domcap. protokoll af år 1767 nämnes att kyrkoherden

Brask av häradsrätten blivt "frikänd för delaktighet uti det buller som sig i Väsby tilldragit, då ett lån af kyrkans kasse skulle uttagas".

År 1753 den 15 juli ingick Brask äktenskap med Anna Petronella Eingelow i Väsby, dotter till kyrkoherden Eingelow.

Barn: Nils Göran född den 16 mars 1755, Casten född den 13 april 1757, Johanna Sibilla född den 2 okt. 1759, Hans född den 15 mars 1761, Ingrid Katharina född den 20 juni 1763.

Kyrkoherden Brask dog "af hetsig feber" den 12 och begrovs den 21 maj 1772, 56 år gammal.

Nils Olin (1774—1806), son av skräddaren Olof Gudmundsson och Tyre Nils Dotter, föddes den 17 febr. 1723 i Buskeröd av Väsby socken, gick i Lunds skola, blev student 1743, prästvigdes i Uppsala 1751 på kallelse av P. Murbeck till tjänstgöring vid Hedvig Eleonora församling i Stockholm, flyttade 1761 med Murbeck till Fridlefstads i Blekinge, blev 1765 komminister vid Adolf Fredriks församling i Stockholm. Efter kyrkoherden Brasks död 1772 sökte Olin Väsby pastorat. Här meddelas utdrag av Consistorie skrivelse till konungen, daterad Lund den 13 april 1774.

"Till den efter kyrkoh. Sven Brasks död lediga kyrkoherde beställning i Väsby föreslår Consistorium följande: Först stadskommis- tern Nils Olin, som år 1751 är vigd till präst och adjunkt vid Hedvig Eleonora församling uti Stockholm, hvarest han gjort tjänst som adjunkt till år 1761, samt sedermera förestått Capellans beställningen vid bemänte församling under dåvarande vacance till Augusti månad 1762, då han begaf sig till Blekinge, och såsom adjunktus pastoris gjorde biträde uti predikoembetet vid Fridlefstads och Rödeby församlingar till år 1765, han vardt efter föregånget val och församlingens kallelse genom behörig fullmakt förordnad till Stads Capellan vid S:t Olofs församling i Stockholm, hvilken syssla han ännu innehafver, och äger om sitt uppförande i Embete och lefverne ett godt loford, samt har vid detta prestval erhållit 42 och 73 320:dedels hemmants röster.

Dernäst Stadscommis- tern Mag. Petrus Schougård i Carlskrona, som vid valet bekom 1 röst.

Ändteligen kyrkoherden Ludvig Palm vid Knästorp och Tottarps församlingar i detta stift."

Nils Olin ingav till konungen en petition, som inkom den 14 april 1774 av följande lydelse:

"Stormächtigste Allernådigste Konung!

Då inför Eders Kongl. Maj:t ett underdånigt förslag till Väsby och Vikens regala pastorat uti Skåne varder i underdånighet framlagdt, tackes Eders Kongl. Maj:t allernådigst tillåta, att jag, som på berörde förslag finnes vara uppförd, och är i samma pastorat till världen

född, får hos Eders Kongl. Maj:t med denna min underdåniga böneskrift inkomma.

På 23:dje året har jag varit i prästämbetet och därunder tjänt dels vid Ladugårdslandsförsamlingen, dels vid Fridlefstads och Rödeby församlingar i Blekinge som Adjunkt, dels ock nu snart 9 år som Comminister vid den församling, hvilken Eders Kongl. Maj:t med så mycken Kongl. nåd behagat omfatta, och som får fagna sig af den ovärderliga förmån, att uti Eders Kongl. Maj:t äga sin högsta Patron, nämligen Adolf Fredriks församling här i Stockholm.

Under ofvannämnda min tjänstetid har jag städse varit med mycket arbete och trägna sysslor öfverhopad, hvarjämte jag alltid måst kännas vid en tryckande fattigdom och mycket torftiga villkor, helst Gud behagat i mitt äktenskap gifva mig många barn, af hvilka 10 ännu lefva, som alla äro hemma under deras föräldrars vård och omsorg, hvarigenom varit oundvikligt för mig att råka i någon skuld, oaktadt knappaste och torftigaste hushållning.

Har ock nu, sedan jag gjort en lång, kostsam och besvärlig resa dit neder, att förrätta den anbefallta profpredikan, varit så lycklig, att jag vid valet vunnit dessa församlingars allmänna förtroende, som af förslaget allernådigast kan inhämtas. Skulle fördenskull ofvannämnda mina tryckande omständigheter göra uti Eders Kongl. Maj:ts faderliga hjärta ett sådant ömmande intryck, att jag med detta pastorat allernådigst blifve hugnad, hvarom jag i djupaste underdånighet fördristar mig anhålla, finge jag därigenom en förnöjd anledning att beprise Eders Kongl. Maj:ts allmänt kända nåd och mildhet, hvilken jag med djupaste undersåtlig vördnad och tacksamhet intill mitt sista vill erkänna.

I underdånigaste afvakta af allernådigaste bönhörelse framhärdar jag intill dödsstunden.

Eders Kongl. Maj:ts allerunderdånigste och tropliktigste undersåte
Nils Olin."

Prästvalet förrättades i Väsby den 20 februari 1774 av Joh. Jak. Erenius och Jöns Efverlöf, kyrkoherde i Wålinge.

Consistorie skrivelse föredrogs i Cabinettet på Ulriksdals slott den 3 maj 1774 och utnämndes den 1:o loco föreslagne Olin.

Utom de 3:ne föreslagne hade 24 prästmän anmält sig såsom sökande till Väsby pastorat och dessutom åtskilliga extra sökande.

I anledning av den ända sedan 1761, då Wiken blev annex, oavgjorda frågan om gudstjänstens alternerande, och efter det Väsby sockenmän i skrivelse till Biskopen och Consistorium framhållit huru svårt det var för dem att komma till sist mässa, enär socknen är så sidlånd och sumpig, att icke i hela landet gives en därmed jämför- lig, så att det var förenat med livsfara att färdas sedan mörkret ins- trätt, och Wikensboarne ävenledes i en längre skrivelse till Consisto-

rium, dat. den 19 febr. 1774, framhållit sina skäl, avlät Consistorium en skrivelse till konungen, dat. den 9 mars 1774, av följande lydelse:

"Consistorium håller för sin del före, att när Wäsby församling fyra gånger om året, då deras innevanare begä den hel. nattvarden, alltid hafva först gudstjänst i deras moderkyrka utan allt alternerande, bör bemälte församling låta sig därmed åtnöja, så framt icke några besynnerliga omständigheter vid vissa tillfällen skulle förefalla som nödvändigt fordra att gudstjänsten i moderkyrkan först förrättas, samt således all den öfriga delen af året vara skyldig att alternera med Wikens församling om tiden till gudstjänstens förrättande, och det så mycket mer, som ej ringa olägenhet därigenom skulle förorsakas om prästen alltid om vintern måste förrätta sist gudstjänst hos Wikens församling, och där uppehålla sig öfver natten på ett ställe, hvarest han hvarken har annex-hemman eller hästfoder, helst vägen skall vara svår och besvärlig att prästen uti mörkret icke utan största äfventyr kan färdas densamma, hvilket allt Eders Kongl. Maj:ts med rättvisa bepröfvande i all underdånighet underkastas.

Jonas Engeström, Jonas Wählén, Carl Jesper Benzelius,
Sven J. Munthe, Paul Nehrman."

Denna skrivelse blev föredragen i Rådet den 11 maj 1774 och tillstyrktes Kongl. Maj:ts nådiga bifall till vad Consistorium sig häruti yttrat; vartill H:s Maj:t och samtyckte i lägret vid Ladugårdsgärdet den 7 juni samma år.

Det äldsta protokoll, som finnes i Wäsby arkiv, är från år 1777, då sockenstämma hölls i prästgården av kyrkoh. Olin med Wäsby och Wikens församlingar i anledning av Kon. Befallningshavandes i Malmöhus län skrivelse av den 5 december 1776 till Consistorium i Lund och nämnda Consistorii cirkulär av den 18 i samma månad till prästerskapet, "angående vissa reglers och föreningars upprättande emellan församlingarnas ledamöter till bibehållande av Kongl. Maj:ts utfärdade nådiga förbud emot olovligt brännvinsbrännande". Församlingarna ingingo en förening och antogs följande bestämmelser, som i största korthet återgivas:

- 1:o. Förbinda de sig att på det kraftigaste ställa sig Kongl. Maj:ts skärpta förbud till efter rättelse.
- 2:o. Att om någon skulle finnas så förgäten, att han öfverträdde Kongl. Maj:ts förordning, de då icke ville hafva något umgänge med en sådant, utan anse honom som en skadlig lem i samhället.
- 3:o. Att icke hjälpa en sådan person.
- 4:o. Att anmäla lönbrännaren.
- 5:o. Att icke köpa brännvin utan från kronobrännerierna i Malmö och Helsingborg.

Protokollet är underskrivet å Wäsby församlings vägnar av Anders Gunnarsson i Tjörred, Bengt Månsson i Långaröd, Lars Månsson

son i Ornakärr, Per Larsson i Esperöd, Sven Kristoffersson i Ingelstråde, Ingel Andersson, Höganäs, Per Jeppsson och å Wikens församlings vägnar av Lars Böös, Per Bengtsson, Jeppa Andersson och försett med följande intyg:

Att Wäsby och Wikens församlingars invånare uti min närvaro godvilligen ingått uti ofvanstående förening och den samma med vederbörliga underskrifter stadfäst, det varder härmed intygadt.
Nils Olin.

Resolution.

År 1777 den 15 februari uppläsen å Malmö Landskansli, samt till brottslig och oryggelig efterlefnad gillad och fastställd.

Thott. E. J. Mannerhjärta.

Ut supra
Av sockenstämmoprotokoll från år 1796 framgår, att en stor pelare, som stod mitt för öppningen till det s. k. kapellet, borttog utsikten till predikstolen och gjorde gången mellan kyrkan och kapellet trång och obekvämlig, blev av byggmästare Rosendahl från Hälsingborg borttagen. Under kyrkoh. Olin's tid företogs åtskilliga reparationer. Flera nya fönster insattes, en ny klockestol av ek uppsattes i tornet år 1786, år 1787 blev det s. k. kapellet inrett med bänkar, fönster och läktare, jämte en ny läktare uppbyggd till orgeln, och år 1791 blev den stora klockan omgjuten i Malmö. En ny orgel, byggd av Schwan i Stockholm, uppsattes år 1800. Härav kan man sluta, att Olin var en duktig och omtänksam man.

Under Olin's tid i Stockholm pågick religionsförföljelsen mot Doktor Anders Carl Rutström, som prästvigdes år 1748 och utnämndes till kyrkoherde i Hedvig Eleonora församling, Stockholm, år 1752.

Ur "En sannfärdig deklaration inför och till allmänhetens oväldiga domslut", utgiven i Stockholm den 9 maj 1772 av Doktor Rutström, anföra vi följande:

"Sedan de präster, som under fastlagen 1759 hade hemligen smugit och låtit inläsa sig uti ett märkt hvalf öfver norra läktaren i Hedvig Eleonora kyrka, till att där försåtligt lura uppå mina morgonpredikningar, vilka begynte kl. $\frac{3}{4}$ till 7 om morgnarna, då man utan ljus ej kunde se att skrifva, höllo de kort därefter samma råd hos utänvarande Häradshöfdingen nu Lagmannen Herr Kock i dess kammarare en öfverläggning huru och på hvad sätt de skulle kunna gripa mig an. De lofvade då att upptinga sig 4 angifvare, de lofvade att själfva angifva sina i hvalfvet hållna annotationer och N. B. såsom vittnen dem beediga, ja, de lofvade att skaffa tillsammans 6,000 Dal. k. mt till processens utförande, hvilket allt genom 2:ne de renaste vittnen näml. Herr Hofjunkaren Estenbergs och Kontorsskrifvaren Rydmans tydeliga, omständeliga och på deras ed afgifna sannfärdiga berättelser är i Svea Hofrätt fullligen styrkt och bevist.

De fyra lurarne uppe i hvalfvet voro den för sitt i listtiden ovisliga

nit bekante Pastorn Lönberg, Lektor Wallin, dess broder Commis-
tern Wallin och Commministern Olin, hvilken siste dock blef jäfvad
och kom ej att vittna."

Vi finna att Olin var en av Rutströms förföljare, men ännu mer
hans hustru Eva Beata Törngren, som vid rättegångarne år 1760 och
1762 uppträdde som ett av de ivrigaste vittnen mot Rutström.

Olin utnämndes till prost den 8 januari 1792.

Elmgren kallar honom en "from och ärbär man".

Prosten Olin dog den 27 maj 1806 och ligger begravnen i kyrkan
inom altarskranket i kyrkoh. Eingelows grav.

Doktor Palm i N. Wram höll tal vid begravningen.

Olin gifte sig år 1751 med nämnda Eva Beata Törngren, med hvil-
ken han hade 14 barn. Hon dog 1812 vid 80 års ålder. Makarnas
porträtter, målade i olja, pryda kyrkans sakristia.

Prosten Olin var farfarsfar till förste kyrkoherden i Höganäs
bruksförsamling Carl Otto Olin, som tillträdde pastoratet den 1 maj
1854.

Peter Adam Emanuel Olin (1809—1828), son till företrädaren, föd-
des i Stockholm den 4 april 1758, blev student i Uppsala 1777, i Lund
1779, prästvigdes i Lund den 31 maj 1781, extra ordinarie regements-
pastor vid Södra skånska kavalleriet 1784, ordinarie regementspastor
1797, kyrkoherde i Nöbbelöf och Skifvarp den 22 okt. 1805, kallades
till 4:e provpredikant i Väsby och erhöil vid valet, som förrättades
av prosten Lars P. Wählin i Farhult, 37 och 633 640: dels röster, ut-
nämndes till kyrkoherde i Väsby pastorat den 2 dec. 1807, tillträdde
1809 och erhöil prostetitel 1826.

De tre på förslaget uppförda voro: kyrkoherde Mag. O. Edberg,
som erhöil 2 och 169 1280: dels röster, komminister Mag. Broberg och
kyrkoherde Wadstein, vilka icke erhöillo några röster.

Utom de på förslaget uppförda hade 7 anmält sig såsom sökande
och en som extra sökande.

Kyrkoherde P. Olin var en dugande och för församlingarnas an-
gelägenheter livligt intresserad man. Vi vilja ur säkra källor med-
dela de huvudsakligaste tilldragelserna under hans ämbetsmannaut-
övning inom församlingarna.

1810 den 2 augusti hölls sockenstämma för att efter högvederbör-
lig befallning utse beredningskommittéer för socknarna i avseende på
den av rikets högl. ständer vid sista riksdagen åtagne bevillningen.

1811 beslöts i avseende på lottning och utskrivning av förstärk-
ningsmanskapet. Samma år gjordes av tjuvar brott i kyrkan, var-
vid förlorades en silveroblatask vägande 18 lod.

1812 den 14 juni anlog Väsby församling till lasarettets i Lund ut-
vidgande den löningsspannmål, en tunna råg, som förr utgått till av-

löning till kyrkoinspektoren, vilken tjänstbefattning blev enligt
kongl. maj:ts förordning av den 14 sept. 1811 indragen.

1813 den 28 mars vid sockenstämma med Väsby och Vikens förs-
samlingar blev doktor Johan Göther Kinberg från stenkolsgruvan
antagen till vaccinator för församlingarna.

1814 reparerades tornspiran för en summa av 111 riksdaler banko.
Arbetet uppdrogs åt åboen Sven Persson och drängen Assar Svens-
son från Välluf, den senare, som för 12 år sedan var tornspirans re-
paration genom "å dågalagd utmärkt skicklighet vid det vågsamma
arbete af nya stängens och flaggans uppsättande på spiren dymed-
delst förvärfvat sig sockeninbyggarnes fullkomliga förtroende".

Från denna tid heter det om Vikens kyrka, "att den är gammal och
förfallen", och att nybyggnad är av behovet påkallad. "Prestegården
är till byggnaden svag, tarfvar framdeles betydlig reparation".

1815 den 30 juli beslutade församlingen på sockenstämma, att valv-
pelaren, som i norra utbygget hindrar någon del av kyrkan, borttas-
ges. Ävensom den pelaren, som vid tillämnade södra utbygget skulle
medföra en dylik olägenhet, likaledes bör borttagas, att på västra äns-
dan av kyrkan blir dörr till ingång och den södra dörren vid nuvas-
rande vapenhuset igenmuras, och att vid östra ändan av kyrkan en
sakristia uppbygges.

1817 den 17 aug. hölls sockenstämma med hänseende till kongl.
maj:ts allernädigste kungörelse under den 30 sisl. april rörande nöds-
vändigheten av inskränkning uti införsel och förbrukning av utländ-
ska yppighetsvaror, varvid överenskomms och avslutades som följer:

"1:o. Bland det mindre antal ståndspersoner som här i pastoratet
äro boende nyttjas vanligen icke vin vid måltider eller annars och
skall ej heller framdeles samma överflödsvaror njutas, såvida ej någon
inträffande ovanlig högtidlighet därtill skulle föranleda, då, i sådant
fall, blott skall brukas en enda sort af de, som till införsel äro till-
lätna.

2:o. I anseende till rätternas antal vid måltider skall hädanefter
icke flera nyttjas, än som för hehofvet äro nödvändiga, hvarvid också
i möjligaste måtto skall undvikas begagnandet af utrikes ingredien-
ser, men i stället därtill tagas landets egna produkter.

3:o. Om smaken för kaffe skulle hos härvarande äldre ståndspers-
oner vara genom vana naturaliserad skall samma dryck dock hädan-
efter icke mera gifvas i sällskaper på eftermiddagarne.

4:o. Alla sorters utländska spetsar, tyller, dyrbara schalar med
mera dylikt skall också hädanefter icke mera härstädes brukas.

5:o. Likaledes har här en hvar af båda könen den uppriktiga föres-
atsen att hädanefter endast af egna eller inhemska tillverkningar
förse sig med kläder, hvilka efter en hvars stånd skola utmärka or-
dentlig snygghet, men icke flyktighet eller fåfänga.

6:o. Vill och härvarande allmogen bibehålla sina förfäders anständiga klädedräkt af egna tillverkningar, såsom med en förnuftig sparsamhet mest passande, och därvid endast gagna de vanlige färgerne af svart, grått och blått, äfvensom vid deras så kallade gästbud, hvilka icke öfver tvenne dagar skola fortsättas, icke något öfverflöd af förtäring skall gifvas, utan måttligheten därvid iakttagas. Tjänstekönen förklarade ock nu, det de äro beredvillige, att, i afseende på deras klädsel, bruka den sparsamhet, som med deras lönevillkor finnes mest förenlig, och skola de icke göra sig brottslige genom tillställande och beivstande af förbudne ungdomssamkväm. Afvenledes afsäga allmogens drängar sig frivilligen från brukandet af fickur, sjöskumspipor och silkeshalsdukar med mera dylikt, som till onödigt och öfverflöd kan hänföras.

Så väl det som uti förestående punkter till inskränkning af öfverflöd blifvit öfverenskommet och afslutadt, som ock hvad för öfrigt kan anses bidra till samma nyttiga ändamål, skall med så mycket gladare böjelse uppfyllas och efterlevas, som Kongl. Maj:t af kärlek till dess folk icke i samma afseende velat utöfva dess höga befalande makt, utan däremot allernädigst behagat öfverlåta samma ärendet till dess undersåtars frivilliga åtagande.

Blifve konungens anslag med lycka och framgång välsignade, och dess minne för senaste efterkommande dyrt och oförgätligt.

Väsby den 28 aug. 1817.

Pehr Olin, P. L., G. E. Ruuth, hofmarskalk, Jöran Boustedt, organist,
B. J. Kjellman, assessor, H. Björnbeck, byggmästare,
P. L. Bergström, gästgifvare.

På samtliges vägnar i Väsby och Vikens socknar underskrifva:

Per Pålsson, Gudmund Olsson, Anders Svensson, Lars Rasmusson,
Hans Pålsson, Ola Jönsson, Sven Larsson, Anders Persson,
Peter Hårdberg, Lars Jepsso, J. A. Liedkvist."

1818 den 6 december beslöt församlingen verkställandet av redan förut beslutade förändringar och tillbyggnad av kyrkan. Det heter:

"Omnämnde arbete bör vara färdigt till den 31 oktober 1820 och verkställas deraf nästkommande år 1819 grundläggningen till södra utbygget till 2 å 3 alnars höjd ofvan jorden, äfvensom till samma tid gamla vapenhuset bör vara borttaget, södra kyrkodörren igenmurad, dörr på västra ändan af kyrkan förfärdigad, tvenne nya fönster insatta, det ena på södra och det andra på norra sidan af orgelläktaren, likasom emellan nämde läktare och blifvande västra kyrkodörren bör sättas brädes afstängning.

Det öfriga arbetet bestående af utbyggets uppförande med hvalf och taktäckning, likaledes hvalfpelarnes borttagande och nytt hvalfs

uppmurande i gamla kyrkan, midt emot utbygget, bör i likhet med hvad förr är nämdt vara färdigt till slutet af oktober 1820, men snickeriarbetet af bänkar och läktare i södra utbygget förfärdigas och målas år 1821."

Arbetet utfördes af byggmästaren Bengt Möllergren från Hälsingborg och kostade 2,195 riksdaler banko.

1820 den 10 december beslutades af Väsby och Wikens församlingar, att den av k. m:t gillade och stadfästade psalmboken skulle antagas till kyrkobruk och början ske Helga Trefaldighetssöndag 1821.

1821. Ur visitationsprotokollet af den 17 juni anföres: "Numerä aflidne fru kaptenskan Stahre, född Boustedt, hade från sin sjuksäng förordnat, att af hennes kvarlätenskap skulle uppköpas en större ljuskrona till Väsby kyrka. En sådan af mässing förfärdigad och med 18 pipor var redan på sitt ställe upphängd till en ganska stor prydnad för kyrkan. Undertecknad (prosten Lars M. Palm) underlät icke att förklara Väsby sockens vördsamma tacksamhet för den aflidnas minne, som genom detta prof af sitt nit för Guds huses prydnad velat ådagalägga sin tacksamhet mot Gud för den välsignelse hennes hjärta njutit i Guds hus." Samma år beviljade Kongl. Maj:t kollekt och stambok över hela riket till Wikens kyrkobyggnad.

1822 den 27 maj hölls stämman med båda församlingarna med anledning av k. m:ts skrivelse rörande inrättande av hälsovårdskommittéer i socknarna, och beslöts att för socknarna inrätta en sådan kommitté, vars medlemmar skulle utgöras av kyrkans ledamöter, läkaren vid stenkolsgruvan doktor Haggrin, socknarnas vaccinator, kantor Carl Holm från Farhult och församlingarnas ordningsmän.

1823—1824 skiftades ägora till präst- och klockaregården, för vilket i arvode av kyrkokassan utbetaltes 41 riksdaler banko.

1825 inköptes till kyrkan en ny funtskål av porslin, pris 1,61, och en ny mässeskjorta, pris 9,16.

1826 erhöll kyrkoherden tillåtelse att till Kongl. Akademiens museum i Lund överlämna det från katolska tiden Väsby kyrka tillhöriga rökelsekaret av malm.

År 1826 den 2 juli infann sig Herr Biskopen, Pro Canselleren och Kommendören Doktor Wilh. Faxe i Väsby till hållande av specialvisitation med denna och Wikens församlingar.

Närvarande voro såsom assistenter Herrar Häreads Prostarne W. F. Nibelius från Västra Karup och Carl Hallbeck från Hälsingborg. Herr Biskopen började förrättningen med förklarande, att han av ingen angenämare anledning än den invigandet av Wikens nya kyrka erböd, kunnat finna sig föranlåten att här i dag infinna. Detta tillfälle, så sällsynt inom Lunds stift, förunnade Herr Biskopen därjämte tillfredsställelsen att ännu närmare stadga den övertygelse om

Herr Kyrkoherden Olins redighet och ordningsanda, vilken Herr Biskopen redan tillförne haft nöjet inhämta.

Vid frågan om den å Wiken uppförda nya kyrkobyggnad inlämnade Herr Kapten P. Hårdberg, som på kallelse tillstädeskommit, en av honom och ledamöterna i byggnadsdirektionen författad så lydande räkning:

"Kongl. Maj:t till Wikens kyrka allernådigt beviljade och erhållna Stamboks- och Collektmedel Riksg. Rdr 4,390: 33 sk., frivilliga gåfvoopenningar åren 1823, 24 och 1825 246: 18, auktionsmedel under samma tid 226: 27, kyrkans skuld till närvarande dato Riksg. Rdr 304: 24 sk., 5 r. Summa riksgäld 5,168: 16,5."

Från 1823 års början till och med februari i detta år för kyrkobyggnaden utbetalt Riksgäld Rdr 4,895: 28,8, skuld till Murmästaren Berg 72: 2, till Glasmäst. Nils Larsson 136: 4 och till Åbon Anders Persson i Svanebäck 64: 29,9. Summa Rdr 5,168: 16,5."

Och som därav inhämtas, att kyrkobyggnaden uppgått kontant till en summa av 3,445 riksdaler 27 sk. banko, frågades av vad anledning ett så betydande arbete medtagit endast denna ringa kostnad. Kapten Hårdberg upplyste härvid att församlingens ledamöter hade dels genom utgörande av alla till byggnaden erforderliga körslor, dels genom avbrutna dagsverken, till detta belopp nedsatt penningutgifter. Av denna anledning hade ock under åren 1823, 1824 och 1825 8,200 dagsverken blivit utgjorda. De i räkningen förekommande gåvor Banko Rdr 164: 12 sk. tillkännagav kaptenen dels genom församlingens egna ledamöter hava blivit meddelade, dels ock av dem, som tillförne varit församlingsmedlemmar, och nu, ehuru boende å andra ställen, önskat bidra till det goda ändamålet. (Den första stenen till kyrkan framkördes av åbon Jöns Johansson i Wikens Ryd.)

Invigningen.

Efter skedd pålysning infann sig till invigande av Wikens kyrka stiftets biskop kl. 10 f. m. den 23 juli, eller 9:de söndagen efter Trinitatis.

Till assistenter vid förrättningen voro kallade och nu tillstädes kontraktsprosten i Luggude härad hovpredikanten magister Carl Hallbeck, Hälsingborg, kontraktsprosten i Bjäre härad magister I. D. Nibelius, Västra Karup, prosten i Frillestad Jakob Adrian, kyrkoherden på stället P. E. Olin, kyrkoherden i Farhult hovpredikanten A. P. Berg och v. pastorn magister J. R. Falck.

Biskopen tillika med assistenterna begåvo sig i kyrkan, varest under inträdet utfördes musik. Akten börjades med avsjungande av psalmen 326, hvarefter herr biskopen höll inträdestal i anledning av andra Krönikébokens 6 kap. 40, 41 versar: "Så lät nu min Gud dina

ögon öppne vara och dina öron giva akt på bönen i detta rum. Så ståt nu upp, Herre Gud, till dina ro, du och din makts ark. Låt dina präster, Herre Gud, vara iklädda med salighet, och dina heliga glädja sig över det goda".

Under invigningen avsjöngs lovsången n:o 16 och akten slutades med psalmen 320.

Därefter förrättades gudstjänsten med predikande av kyrkoherden på stället Olin och vid altaret av kontraktsprosten Hallbeck och hovpredikanten Borg.

Församlingen hade föranstaltat om en väl avpassad kyrkomusik, som vid alla psalmers avsjungande uppfördes. Sången styrdes likväl av härvarande kantor hr Boustedt.

Livligt och verksamt hade församlingens ledamöter deltagit i kyrkobyggnaden och lika livligt utmärkte de sin tillfredsställelse och glädje över dess fullbordande och över dagens högtidlighet.

De hade genom uppförande av en med lön beredd äreport och genom uppställande av en mängd flaggor, såväl kring kyrkan som å tornet, sökt göra dagen så högtidlig som de kunnat åstadkomma; också hade en större mängd av ortens invånare infunnit sig, än att de alla kunde rymmas i kyrkan.

Gudstjänsten avslutades omkring kl. 3 e. m.

Kyrkoherden på stället gav måltid för dem som deltagit i förrättningen och för en mängd ortens invånare, varvid de kongl. skälarna druckos under uttryck av underdånig vördnad och tillgivenhet för landets milde konung och herre.

W. Faxe. Pehr Olin. I. D. Nibelius."

1828 inköptes till Wäsby kyrka ett oblatkrin.

Kyrkoherden P. A. E. Olin dog den 2 jan. 1828. Gift med Elise Marie Burman, som var född i Karlshamn den 7 maj 1785.

Barn: Eva Brigitta född den 5 juli 1810.

Nils Werlin (1850—1854), son av Cantorn i Norrhviddinge och född den 19 jan. 1778, gick i Lunds skola, blev student 1796, prästvigdes den 21 aug. 1803, innehavare av klockarelägenheten i Bårslöv 1813, utnämnd till kyrkoherde i Wäsby den 4 april 1829, tillträdde den 1 maj 1830, installerades i ämbetet den 19 juni 1831 och erhöll prostetitel 1834.

Efter prosten och kyrkoherden Pehr A. E. Olins död inlämnade 13 präster ansökan till domkapitlet i Lund att bliva uppförda på förslagsrum till kyrkoherdebeställningen i Wäsby. Den 16 april 1828 uppförde domkapitlet på 1:a förslagsrummet kyrkoherden Gabriel Löhr, 2:a kyrkoherden Anders Andersson, 3:e prosten och kyrkoherden Jöns Bring.

Församlingarna voro icke nöjda med de på förslaget uppförda utan avlätto till konungen följande petition:

"Stormäktigste Allernådigste Konung!

Vi undertecknade innevånare i Wäsby och Wikens församlingar af Lunds stift, våga i förtröstan på Eders Kongl. Maj:ts mildhet och nåd nalkas Eders Kongl. Maj:ts thron i en angelägenhet, som af viktiga skäl utgör ett ömt föremål för våra önsknigar.

Sedan kyrkoherdebeställningen vid dessa församlingar genom framlidne Prosten Olins död blifvit ledig och förslag till densamma återbesättande af Konsistorium upprättadt anhöllo vi hos Högvördsdiga Domkapitlet att få i egenskap af fjärde profpredikant höra vice pastorn Nils Werlin, som under den tid han förestått Pastoralvärden vid församlingarne tillvunnit sig vår odelade kärlek och högaktning. Domkapitlet behagade till denna vår begäran lämna sitt bifall och då valdagen inträffade erhöll bemälda v. pastor enhälligt kallelse af båda församlingarne. Till Eders Kongl. Maj:t lärer ofördröjligen af Consistorium blifva i underdånighet insände såväl det upprättade förslaget som anmälan om den enhällige kallelsen vi gifvit v. Pastor Werlin.

Allernådigste Konung! Värdes vid utöfvande af Eders Kongl. Maj:ts höga rätt att tillsätta den blifvande Kyrkoherden i Wäsby och Wikens församlingar, fästa ett mildt och nådigt afseende på den underdåniga önskan vi vågat uttrycka genom vår enhälliga kallelse för v. Pastor Werlin, hvars värdiga förhållande både i lära och levnerne har förvärfvat honom vår fullkomliga kärlek och förtroende, och ifall, såsom vi i djupaste underdånighet bönfälla, Eders Kongl. Maj:t skulle värdigas vid detta tillfälle visa honom sin nåd genom utnämmandet till kyrkoherdebeställningen vid dessa församlingar, så gjorde Eders Kongl. Maj:t en välgärning åt en värdig man, som betryggad för sin och de sinas framtid då finge i lugn ägna sina aktningssvärda egenskaper åt det kall vi sett honom pryda, och Eders Kongl. Maj:t hade genom en enskild nåd åt dessa församlingars innevånare ännu mera, om möjligt vore, förstärkt de band af undersätlig tillgifvenhet och vördnad som fästa dem vid landets milde fader.

Eders Kongl. Maj:t som upplyst inser af hvilka välgörande och viktiga följdjer det vackra förhållandet af ömsesidig kärlek och förtroende måste blifva för befordrande af lärarekallets ändamål, skall visserligen med Konungslig godhet och ädelmod anse att vi dristat i underdånighet kalla Eders Kongl. Maj:ts nådiga uppmärksamhet på ett fall där det står i Eders Kongl. Maj:ts höga makt att genom ett ord af dess nåd gifva varaktighet och bestånd åt ett sådant förhållande.

Med djupaste undersätlig vördnad, trohet och nit hafva vi nåden framhärda

Stormäktigste Allernådigste Konung
Eders Kongl. Maj:ts Underdånigste och Tropliktigste Undersätare.
Wäsby den 27 december 1828.

Å Wäsby sockenmäns vägnar:

I. N. Ingelmark. Nils Nilsson. Pål Nilsson. Per Hansson.
Kristen Persson.

Å Wikens församlings vägnar:

J. J. Lindberg. A. Nilsson. A. Hårdberg. N. Andersson.
Jöns P. Stark."

Ur Domkapitlets skrivelse till Kongl. Maj:t:

"Sedan genom Prosten och Kyrkoherden Pehr A. E. Olins död kyrkoherdebeställningen i Wäsby och Wikens församlingar blifvit ledig, får Consistorium, på grund af aflagda prof och anställt val, till samma beställnings allernådigste återbesättande i underdånighet föreslå:

1:o. Vice Pastorn Nils Werlin, född 1778, ordinerad 1803, förordnad vice pastor vid Bårslöfs pastorat 1812, aflade disputationprof 1814, undergick pastoralexamen 1815 med vitsord Approbatur och erhöil vid valet i Wäsby enhälligt kallelse. — — —

Lund den 11 februari 1829."

Skrivelsen inkom till Kongl. Maj:t den 17 februari samma år. Den 28 mars 1829 i underdånighet anmält inför Kongl. Maj:t i statsrådet på Stockholms slott. Protokollet justerades den 4 april och nådig fullmakt utfärdades för Nils Werlin att vara kyrkohede uti Wäsby och Wikens pastorat.

Såsom extra sökande hos Konungen hade anmält sig: hovpredikanten G. Nordström, hovpredikanten Cronsjö, rektor A. Rothe, regementspastor Lundius, regementspastor Loven och magister Lindkvist.

Jubelfesten den 28 Nov. 1830.

Vi lämna här en redogörelse för den fest, som i anledning av kristna lärans införande i Sverige för 1,000 år sedan firades i hela landet.

Från Konungen ingick till Consistorium i Lund följande föreskrift:
"Kongl. Maj:t har i nåder beslutit, att, vid firandet af den jubelfest för Kristna lärans införande i Sverige, som å första söndagen i Advent, den 28 instundande november, öfver hela riket högtidligen kommer att begås, följande bör iakttagas:

Morgonen den 28 november förkunnas jubelfesten i hufvudstaden och alla garnisonsorter genom kanonskott, hvarom Kongl. Maj:t genom afläten nådig skrivelse täckts underrätta dess General-Adjutant

för armén, till vederbörandes förstärkning och iakttagande. På enahanda sätt må festen genom kanonskott förkunnas i alla de städer, där kanoner äro att tillgå, men där sådana icke finnas, samt öfverallt på landet, sker förkunnandet tidigt om morgonen äfvensom på vanlig tid aftonen förut, genom klockringning vid alla kyrkor."

Biskop Wilh. Faxe i Lund skriver i cirkulär till prästeskapet i stiftet:

"På den allsmäktiges bud: varde ljus, framträdde vid tidens begynnelsen i nyfödd glans en värld att vittna om Upphofsmannens höghet och ära. Skulle då, vid minnet däraf att inom fäderneslandet evangelii ljus framstrålade i ordet öfver nya födelsens bad och försoningsblodet, de som vandra i detta ljus, icke däröfver nu glädjas i Heranans och önska att, genom efterdömet af en sådan andans fröjd kunna medverka till dess väckelse, som än ej varit lycklige nog att längta efter denna delaktighet af hvad för människan var dyrbarast att söka och eftersträfvat? Skulle ordets tjänare i förbindelse med sina åhörare, vid åtanke däraf att evangelisk-lutherska kyrkan nu för 300 år sedan inför de mäktige på jorden, öppet aflade sin, då med faror ännu förknippade, dyra och älskade trosbekännelse, icke känna sig lyckliga, att i fridens lugn, och ömt uppmanade af en älskad konung, under varmt och oskrymtadt omfattande af samma bekännelse, för ett näderikt beskydd däraf, hembära ordets Herre lof och tacksägelse? Det är nu dessutom 200 år sedan vår kyrka hotades genom mäktiga fienders framgång, då en svensk konung, synbarligen hägnad av Härarnes Gud, gick att i spetsen för desse, på Germaniens fält tillkämpa den en frihet och ett lugn, hvaraf den allt sedan varit i ostörd besittning. Det är således vår trosbekännelses tredubbla segerfest vi gå att fira på den af konungen därtill utsatta dagen, den första i kyrkoåret. Må den för våra hjärtan blifva så högtidlig, så rik på goda följder genom nåden i Kristo som de händelser, hvilka till firande af densamma gifvit anledning, äro märkvärdige."

Festen i Wäsby och Wikens kyrkor beskrives sålunda:

"Jubelfesten firades uti Wäsby och Wikens kyrkor med all den högtidlighet, som på landsbygden kunde äga rum. På Wiken började Gudstjänsten kl. 10 f. m. Både på och omkring kyrkan, samt på härvarande fartyg och båtar voro hissade en mängd af utvaldt vackra flaggor och i kyrkan, på altaret, predikstolen och uti 4 st. ljuskronor öfver stora gången brunno en större mängd ljus, äfvenledes på läktaren, stolar och fönstren. På flere ställen i kyrkan voro hvalfbågar af buxbom och murgröna uppresta, hvarpå äfven ljus voro placerade. Då Te Deum börjades, och under dess afsjüngande, lossades af mindre kanoner och handgevärd omkring 40 skott.

I Wäsby kyrka börjades Gudstjänsten kl. 3 e. m. och slutades kl. half 7. 300 stycken ljus, så smakfullt som möjligt placerade, upplyste

templet. Uti hvarje fönster brunno 3 ljus, vid hvarje stol i kyrkan ett. Dock gjorde altarets och orgelläktarens eklärerung största skönaste effekten, hvilken förhöjdes ännu mera, ju mer dagsljuset minskades.

Af ortens yngre herrar och damer afsjüngos, under ackompanjement af orgeln ifrån orgelläktaren, Herr Doktors och Biskopens m. m. Tegnér's bekanta sköna verser: "I mörker sutto folken" etc. och då, efter predikans slut, psalmen nr 272 afsjüngs, lossades ur mindre kanoner omkring 40 skott.

Efter Gudstjänstens slut åtföljde pastoratets ståndspersoner Pastor till prästgården, äfven eklärerad, alla med hjärtan upplifvade och uppfyllde af de renaste känslor af tacksamhet och stilla glädje för upplifvandet af en i så mångfaldiga afscenden högtidlig dag, lika betydelsefull och välsignelserik ifrån kojan till thronen."

Kollekt upptogs jubeldagen i båda kyrkorna och uppgick i Wäsby till 60 kronor och i Wiken till 15 kronor, vilket belopp bestämdes till inköp av biblar och nya testamenten åt nattvardsungdomen. Wäsby kyrkas utgift för jubelfesten uppgick till 21 kronor 62 öre.

År 1828 skänkte sjökaptanen N. P. Nelson en ny prästkappa av Merinos till Wikens kyrka och år 1829 en altarduk av röd Caschmir och en dito av Cambrick.

Samma år skänkte kapten N. Andersson två nummertavlor med tillhörande blecksiffror.

År 1830 skänkte kaptenen Pet. Lindberg till altarets prydnad fyra stora alabasterljusstakar.

Till Wäsby kyrka gavs av åboen Pål Månsson år 1829 ett svart bårtäcke med vita fransar.

Natten till den 13 oktober 1831 bortstals i kyrkan den uti en järnbeslagen och med 3:ne låsar försedda samt med en grövre järnkedja i muren vidhäftade kassakistan där förvarade penningesumman 196 kronor 87 öre.

År 1833 byggdes Wäsby kyrkas sakristia för en kostnad af omkring 1,500 kronor.

År 1836 reparerades och tjärades tornet, en del nya stolar och fönster förfärdigades och målades m. m., dragande en kostnad af 675 kr.

År 1837 nedtogs det gamla kyrkoportuset, ett nytt materialhus uppbyggdes, ringmuren rappades och täcktes och 6 st. järnportar med pelare täckta med järnplåt förfärdigades för en kostnad af 1,083 kr. 75 öre. År 1840 gjordes en större reparation å Wäsby kyrka. Hela långkyrkan blev försedd med ny takstol med brädbeklädnad och den gamla blytäckningen, som vägde 82½ skeppund, utbyttes med koppartäckning, vilket arbete utfördes af kopparslagaremästaren L. P. Lindström i Kristianstad, som i likvid erhöi blyet jämte kontant 1,500 kronor. Det övriga arbetet kostade 780 kronor.

På biskopsämbetets befallning anskaffades år 1853 en ny mässe-skruv för en kostnad av 211 kronor.

Werlin dog den 22 juli 1854 och är den förste av Wäsby präster, som är begravd på kyrkogården. Alla de föregående äro begravda i kyrkan. Gift med Brita P. Suell, född den 28 febr. i Landskrona, dog den 2 april 1852. Barn: Hedvig Jakobina född den 23 febr. 1817, Charlotte Margarete född den 6 maj 1819 och Erika Fredrika Laurentia född den 27 febr. 1824, gift med löjtnant A. Liljekrona den 29 sept. 1849, flyttade till Gärds Köpinge samma år.

Jonas Lundbergsson (1855—1865), son av en bryggare i Landskrona och född i Arrarp av Herslöfs socken den 14 oktober 1806, blev student i Lund 1825, maister 1832, lärare vid nya elementarskolan i Stockholm 1839, prästvid i Lund 1841, lämnade skoltjänsten 1851, utnämndes till kyrkoherde i Wäsby och Wiken den 28 febr. 1855, tillträdde den 1 maj 1857, då han inflyttade från Stockholm.

I domkapitlets protokoll af den 27 sept. 1854 heter det:

"På underdånigt förslag till återbesättande av lediga kyrkoherdeställningarna i Wäsby och Wikens församlingars regala pastorat af 2:dra klassen har domkapitlet denna dag uppfört:

1:o. Prosten och kyrkoherden magister F. O. Cöster,

2:o. Collega scholar magister J. G. Malmström,

3:o. Collega scholar magister J. P. Hofverberg, hvilket därefter å vanligt ställe till vederbörandes kännedom anslogs. In fidem

J. A. Qviding."

Valet förrättades i Wäsby kyrka söndagen den 31 december 1854 och ur protokollet anföras följande:

"Efter slutad omröstning och sedan hvarje profpredikants röstetal blifvit i vallängden utfördt justerades vallängden och uppsummerades, då det befanns, att prosten Cöster erhållit röster för åtta 11 96-dels mant., magister Malmström för 1 32-dels mant. och magister Hofverberg för tjugotvå 433 600-dels mantal."

Såsom extra sökande hade anmält sig: Slottspastorn L. A. Bååth, acad. docenten C. W. Skarstedt, docenten A. U. Stenkula, skollärarne J. U. Ekendal, L. A. Wadstein och J. Lundbergsson.

Handlingarna inkommo till kongl. maj:t den 2 februari 1855 och föredrogos den 23 februari, varvid Lundbergsson utnämndes och fullmakt utfärdades för honom att vara kyrkoherde i Wäsby och Wikens församlingar.

12 präster hade sökt hos domkapitlet och 6 hos kongl. maj:t.

En petition inlämnades af Wäsbyboar till konungen med underdånigheten att få docenten Skarstedt utnämnd till kyrkoherde och hade följande lydelse:

"Stormäktigste, Allernädigste Konung!

Inför Eders Kongl. Maj:ts nådiga blickar våga vi ledamöter af

Wäsby pastorat i djupaste underdånighet nedlägga följande böneskrift:

Vår gemensamma bön gäller vår högsta angelägenhet på jorden. Vi hafva genom Guds nåd lärt oss inse värdet af en rätt själasörjare. De handlingar, som röra nytt kyrkoherdeval i det pastorat, vi tillhöra, äro förmodligen till Eders Kongl. Maj:ts nådiga bepröfning redan uppsända. Men vi dock, i kännedom om Eders Kongl. Maj:ts mildhet, till Eders Kongl. Maj:ts behjertande vågat hemställa en önskan, som är oss synnerlig viktig.

Bland alla de predikanter, vi hafva hört, är ingen hvilken vi med mera uppbyggelse kunnat höra, än en teologie docent i Lund vid namn C. W. Skarstedt. Han har sen några år tillbaka flera gånger predikat i pastoratets kyrkor. Det är dock icke blott de utmärkta predikogåfvor, för hvilka han står i ropet, som vi kommit oss att tänka på honom vid kyrkoherdeledigheten, ännu mindre den lärdom, för hvilken han likaledes är känd, men den vi ej förstått att bedöma; men vi behöfva en redlig själasörjare, och det hafva vi, efter allt hvad mänsklig föröfning kunnat utröna, erfarit att han måste vara.

Ack! kunde vi få honom till vår kyrkoherde, skulle vi anse oss lyckliga som få församlingar på jorden, och då det ligger i Eders Kongl. Maj:ts nåd att kunna bereda oss denna lyckan, värdes Eders Kongl. Maj:t icke onådigt upptaga, att vi vågat detta försök att framlägga hvad vi sålunda uttrycka som vår högsta gemensamma önskan.

Vi hafva i underdånighet vågat framkomma med den, sedan vi noga underrättat oss, att den person, hvilken vi bedt den högste konungen, att Han ville gifva oss till själasörjare, verkligen lär begagnat den extra ansökningsrätt, hvilken honom som akademie lärare skall tillkomma.

Stormäktigste, Allernädigste Konung! Hoppet, där frågan gäller en oskattbar fördel, är dristigt. Och med ett hopp, som väl icke är utan tillblandning af fruktan, men stärkes ju mer vi tänka på den mildhet, hvarmed Eders Kongl. Maj:t krönt andra församlingars på samma sätt framställda böner, samt under bön till Gud om välsignelse till vårt förehafvande, är det som vi våga utbedja oss Eders Kongl. Maj:ts nådiga uppmärksamhet till den viktigaste sak, den dyraste angelägenhet, med hvilken vi någonsin kunnat framträda inför konungatronen.

Med djupaste undersåtliga vördnad, trohet och nit framhärda,

Stormäktigste, Allernädigste Konung,

Eders Kongl. Maj:ts underdånigste, tropisktigste undersåter."

Kyrkoherde Lundbergsson levde och verkade under en tid, då stora religiösa rörelser pågingo bland folket i landet. På grund af konventikelplakatet af år 1726 och andra lagar sökte myndigheterna förhindra och motverka rörelserna. Exempelvis kunna vi nämna, att

endast i en socken i norra Sverige blevo 293 personer under loppet av 3 års tid (1851—1853) dömda till flera tusen kronors böter. På sådant och andra sätt sökte man att kväva de religiösa rörelserna på många ställen i landet.

Tidningarna innehölo ständigt berättelser om förföljelserna. Men dessa spredos icke allenast inom utan även utom landet och väckte uppmärksamheten på förhållandena inom Sverige.

Under sådana förhållanden sammanträdde Ev. Alliansen till möte i Paris år 1855. Denna stora förening hade grenar och medlemmar inom alla kristna samfund och visade alltid deltagande för lidande trosbröder både inom protestantiska och katolska länder.

Enligt tidningarna sände svenska regeringen såsom ombud magister Lundbergsson och måhända även prosten Nejdell, under det den svenska grenen av Ev. Alliansen hade sina ombud vid mötet. Sedan dessa sistnämnda redogjort för den religiösa ställningen i Sverige och även meddelat något om förföljelserna, uppträdde Lundbergsson och gjorde det påståendet, att den meddelade berättelsen dels innehöll ogrundade uppgifter, dels att där väl vore förföljelser i Sverige, men att prästerna ledo de svåraste, när de "af läsarne försmädades och förtalades".

Franske pastorn Fr. Monod höll därefter ett föredrag om det vederstyggliga i religionsförföljelser i allmänhet, men särskilt det beklagliga när protestanter förföljdes av sådana, som även ville bära samma namn.

Han yttrade härunder: "Blygd åt alla påfviska förföljelser, men trefald blygd åt alla protestanter som förfölja, och när de påfviska förfölja, så handla de enligt sina grundsatser, sin egen bekännelse".

Detta föredrag åtföljdes av ihållande bifallsrop från församlingen.

Det blev sedan av tidningarna känt vilken eländig roll svenska kyrkans ombud och försvarare utförde vid nämnda möte och även känt vilken ståndpunkt Lundbergsson intog till de religiösa rörelserna under nämnda tid.

Att kyrkoherde Lundbergsson var en ordningsfull och nitisk man framgår tydligt av val han utträdde under sin verksamhet här.

Redan den 27 maj 1857, således strax efter tillträdet av ämbetet, hölls sockenstämma, varvid Lundbergsson framlade förslag om ett bättre ordnande av fattigvården, när i fattighuset inhystes yngre arbetsföra kvinnor, vilka förde ett oanständigt liv och hade flera oäkta barn, och beslöts att barnen skulle utackorderas och mödrarna föreläggas att taga laga tjänst eller på annat sätt sig ärligen försörja.

Vidare beslöts att offrandet på altaret, som företogs undert pågående gudstjänst och var i hög grad störande, skulle för framtiden alldeles upphöra.

Att kollekternas upptagande medelst håvar under gudstjänsten

skulle likaledes upphöra, varemot kollekt komme att upptagas efter gudstjänstens slut uti vid dörrarna anbragta blecklådor.

Att med avseende till väckt fråga om ny bänkindelning, kyrkan skulle anses såsom ett gemensamt Herrans hus, där alla hade lika rätt, och där den förstkommande således ägde intaga sin plats på vilken bänk han för gott funne.

Att kring kyrkogården skulle planteras träd, helst kastanjer. Ordentliga gångar skulle anläggas: en större gång från västra kyrkogårdsporten till kyrkan, en gång, tre alnar bred, runt omkring hela kyrkan o. s. v.

På förslag av Lundbergsson blev i juli s. å. beslutat att en ny trappuppgång från vapenhuset till tornet skulle anordnas, när den gamla var bristfällig, mörk och trång, så i händelse av eldsvåda det vore omöjligt att komma upp med vatten.

Samma gång beslutades att altarringen skulle förse med stoppad skinnbeklädnad.

Å sockenstämma den 13 mars 1859 väckte Lundbergsson förslag om inrättande av sockenbibliotek, vartill församlingen förklarade sig benägen, och skulle för sådant ändamåls vinnande anteckningslistor utlämnas till de särskilda rotarne, så att var och en, som ville däri deltaga, måtte kunna anteckna sig.

Den 3 april 1859 beslöts anskaffandet av tvenne likvagnar, och skulle medlen därtill åstadkommas genom subskription.

På förslag av Lundbergsson beslöt församlingen på stämman den 17 juni 1860 att till varje nattvårdsbarn på konfirmationsdagen ett exemplar av nya testamentet skulle utdelas, såsom ett minne av denna heliga handling, och skulle kostnaden härför bestridas av kollektter och kyrkokassan.

Den 2 april 1861 föredrogs å sockenstämma av konsul E. T. Killman inlämnad skrivelse med begäran om församlingens hörande i fråga om anläggning av en hamn vid Höganäs.

Den 21 mars 1862 utkom lagen om kommunalstyrelse och den sista sockenstämman hölls av Lundbergsson den 22 december s. å., varvid valdes till ordförande i nämnden och stämman lantbrukaren och nämndemannen Rasmus Nilsson i Brandstorp och till v. ordf. konsul E. T. Killman i Höganäs.

Under Lundbergssons tid inköptes till kyrkan 3 ljuskronor, förfärdigade i Landskrona, till ett pris av 350 riksdaler riksmünt.

Prästgården, som räknar sina anor från år 1430, då "H. Bisk. Peder Lycke (?) gaf prästen en grund och gård att bo uti", var vid Lundbergssons tillträde gammal och rucklig. I stället för det gamla boningshuset, som var en lång och smal korsvirkesbyggnad, lät Lundbergsson år 1858 genom byggmästare Haf uppföra ett nytt i

2:ne våningar, präktigt och ståtligt, innehållande med tamburer 18 rum. 8)

Även åt trädgårds- och parkanläggningar ägnade Lundbergsson mycken omsorg.

Lundbergsson var vänlig mot alla, icke mycket språksam, ännu mindre skämtsam, men allvarlig och i de flesta fall tjänstaktig. Som talare var han en begåvad man, men huruvida han var lika renlärig torde för somliga vara en oavgjord fråga. (Det troddes att han lärde åt Swedenborgs lära.)

Under sin verksamhet i Stockholm utgav han en predikosamling samt åtskilliga strödda predikningar. De, som med uppmärksamhet och prövningsförmåga läst eller läsa hans skrifter, torde kunna giva det pålitligaste omdömet om hans renlärlighet.

Hans uppfattning och ställning till den tidens religiösa rörelser synes hava varit densamma som han hade, då han uppträdde vid alliansmötet i Paris.

Sista åren av sin verksamhet i Wäsby var han sjuklig. Lundbergsson dog den 24 maj 1865, sannolikt av kräfta i halsen, och ligger begravnen i sydvästra hörnet av kyrkogården, där en gravsten är rest över honom.

Gift med Sofia Karolina Thurin, f. Westrup, som hitflyttade från Lund 1857 och var född i Allerum den 6 okt. 1822. Styvdotter Natalia Kristina Emilia Thurin Lundbergsson, född i Lund den 28 juni 1853.

Änkefru Lundbergsson med dotter avflyttade till Hälsingborg den 25 april 1867.

Dottern var gift med borgmästare Hoff därstädes.

Anders Gudmund Palm (1867—1890), son av kontraktprosten teologie och filosofie doktorn A. Palm och Julia Regina Schiött, var född i N. Wram den 19 juli 1816, blev student 1833, prästvigdes den 14 dec. 1839, filosofie doktor 1844, pastoralexamen 1847, tjänstgjorde från ordinationsdagen till den 1 maj 1851 såsom adjunkt i Torrlösa och Kvistofta samt såsom v. pastor i W. Karup, Kjellstorp och Skurusrup, stadskommunminister i Ystad den 9 dec. 1849, tillträdde 1851, utnämnd till kyrkoherde i Wäsby och Wikens församlingar den 18 jan. 1867 och tillträdde ämbetet den 1 maj samma år.

Från kyrkoherde Palms tid anteckna vi följande:

1869 den 22 juni beslöt kyrkostämman att av kyrkans medel bygga ett hus för förvaring av likvagnarna och brandsprutan. Samma år den 22 okt. att högre folkskolan, som hittills varit förlagd inom Höganäs Bruksförsamling, skulle flyttas till Wäsby, enär styrelsen för stenkolsverket förklarar att skolan icke fick vara där längre.

1872 restaurerades altartavlan av hrr Lindkvist och Olsson från

Lund för en ersättning av 500 kronor. Det båda sidostycken (som år 1901 åter tillfogades tavlan) borttogos då. Ett besynnerligt tilltag.

1873 den 9 mars beslöts att även predikstolen skulle renoveras i likhet med altartavlan och så vitt möjligt återställas i sitt ursprungliga skick. Arbetet, som kostade 300 kronor, utfördes av nämnde Olsson från Lund.

1879 den 20 mars beslutades att till utvidgning av kyrkogården inköpa $\frac{1}{2}$ tunnland jord för ett pris av 1,000 kronor. Samma år den 22 maj att för kyrkans uppvärmning skulle inköpas 3 större järnugnar.

Icke mycket över ett år blev det kyrkoherde Palm förunnat att själv sköta ämbetet. Redan 1868 träffades den ovanligt ståtliga och kraftige mannen av ett slaganfall, som för alltid bröt hans krafter.

Ämbetet sköttes av v. pastor: O. S. Sandahl från slutet av 1868 till maj 1877, C. G. Cederberg från 1877 till maj 1882, A. Malmroth från 1882 till 1891 och A. Brorsson från 1891 till maj 1892.

Kyrkoherde Palm var en lärd man, godsinnad och rättträdig. Han avled den 2 mars 1890. En gravvård är rest över honom. Gift med Hildegard Maria Psilander, född i Ystad den 28 maj 1832, flyttade till Stockholm 1892.

Barn: Ernst Johan Lars Kristoffer, född i Ystad den 16 maj 1860, notarie vid ämbetsverk i Stockholm; Georg Anders Nils Wilhelm Gabriel, född i Ystad den 10 aug. 1861, affärsman i Frankrike.

Lars Hallén (1892—1927), född i Espö den 2 dec. 1843; föräldrar: hemmansägaren Hans Larsson och Kerstin Rasmusson; student i Lund h. term. 1863, teor. teol. examen den 14 dec. 1867, prakt. teol. examen den 15 dec. 1868, prästvigd den 16 dec. s. å., pastoralexamen den 2 april 1872; tjänstgjort dels såsom adjunkt, dels såsom v. pastor i Höja, Björnekulla och Hörby, såsom nådärspredikant i S. Rörum, predikant vid centralfängelset i Landskrona den 15 april 1878, tillträdde den 1 maj s. å., förordnad att från samma dag bestrida derf prästerliga tjänstgöringen vid Wendes artilleriregementes detachment i Landskrona, tillförordnad slottspastor vid centralfängelset i Malmö och predikant vid länsfängelset ibm från den 1 maj 1884 till s. d. 1885, ord. slottspastor vid centralfängelset och predikant vid länsfängelset ibm den 50 april 1885, tillträdde den 1 maj s. å., kyrkoherde i Wäsby den 2 april 1891, tillträdde den 1 maj 1892, lärare i kristendom i de tre översta klasserna av Landskrona elem.lärov. för flickor från höstterminens början 1880 till den 1 maj 1884, dels föreståndare, dels lärare vid ett av Malmöhus läns landsting understött småskolelärarinneseminarium i Landskrona under åren 1879—1882, sekreterare i Malmöhus läns förening till stöd för värnlösa och fallna från den 1 maj 1884 till s. d. 1892.

Gift den 14 aug. 1872 med Sofie Benedikta Trägårdh, född den 28 juli 1848, fosterdotter till kyrkoherden i Höja, filosofie jubeldoktorn L. A. Trägårdh, och Anna Maria Broomé.

Barn: Kerstin Maria, född den 30 maj 1873, bemärkt målarinna, gift den 15 juli 1898 med en av vårt lands mera framstående landskapsmålare, G. A. Fjæstad,

Nanny Sofia Elisabeth, född den 4 jan. 1875.

Anna Laurentia Matilda, född den 23 mars 1877,

Ellen Gunhilda, född den 8 mars 1879,

Hans Gustaf, född den 6 nov. 1880,

Lars Erik Waldemar, född den 17 okt. 1888.

Kyrkoherde Hallén har av trycket utgivit: Morgonbön vid Lunds stifts 18:e allmänna folkskolläraremöte i Landskrona den 8 och 9 aug. 1882, tryckt i mötets handlingar, Lund 1882. Predikan vid Luthersfesten i Landskrona kyrka den 10 nov. 1883. Minnesord vid änkan Kersti Rasmussons jordfästning i Espö kyrka den 3 nov. 1885. Profpredikan hållen i Gråmanstorps och Wedby kyrkor 4:e Söndagen efter Trettondedagen 1886. Till arbetet "Sabbatsstunder i fångelset", utgiven på kongl. fångvårdsstyrelsens föranstaltande, lämnat följande bidrag: "Af frukten känner man trädet", "Den i röfvarehänder fallne", "Huru Jesus handlar med sina lärjungar" och "Den skuldbelastade tjänaren". Malmöhus läns förenings till stöd för värnlösa och fallna årsberättelser för åren 1884—1891.

Att uttala något omdöme om kyrkoherde Halléns ämbetsverksamhet ligger utom detta arbetets område.

Vi vilja blott nämna, att under kyrkoherde Halléns tid har Väsbys kyrka blivit restaurerad och är nu både med hänsyn till sin höga ålder och sitt prydliga utseende en av de intressantaste i Sverige.

NÅGRA RÄTTELSE OCH TILLÄGG

AV

EMIL HANSÉN

KYRKOHERDE

1) Väsbys nämnes första gången år 1305 och skrives då Waesby: En annan namnform Vestby förekommer i en i Liber Daticus intagen notis om en donation till dekanen i Lund av Bowo Claemitson från parochia Vestby, död 1315. Att det är fråga om Väsbys församling är klart av att donationen avsåg egendomar i Orraeker och Sweghberghae (n. v. Ornakärr och Svedberga).

Vestby skulle synas vara den naturligaste namnformen. Jöran Sahlgren ansluter sig även till denna tolkning och anser Vestby vara byn, som låg väster om det betydligt äldre Görslöv. Då emellertid församlen Waesby förekommer tidigast och i en från det ärkebiskopliga kansliet i Lund utgången skrivelse, kan den möjligheten ej helt avvisas, att den ursprungliga är Waesby och namnet sålunda sammansatt med ordet Wae eller Vi = helgedom.

Man skulle sålunda ha att göra med en hednisk kultplats, där Väsbys kyrka ligger eller i dess närhet. I detta sammanhang kan erinras om den strax intill kyrkan belägna gamla "Hovgården".

Dekanen Guido de Hallandia (från Halland) erhöll S:t Andreas kyrkan i Väsbys såsom prebende den 12 maj 1305. Att Väsbys varit annex till Brunnbys dessförinnan är säkerligen öriktigt. Föreställningen därom stöder sig på en uppgift att i Brunnbys kyrka funnits en gravsten över en "sogneprest for Brunby og Vesby menigheder". Om en sådan sten funnits, hänvisar den till en betydligt senare tid än tiden före 1305. Det är möjligt, att Väsbys kan ha varit förenat med Brunnbys någon tid efter reformationen. Man känner ej något om prästerna i Väsbys mellan åren 1532 och 1584. Guido dog den 12 maj 1320 (ej maj 1324) och synes hava lämnat dekanatet innan sin död.

2) Dekanen Johannes Jacobi har säkerligen innehaft Väsbys prebende, ty han donerade den 21 mars 1418 till S:t Andreas kyrkan i

Väsby. Väsby har med all sannolikhet under katolska tiden varit prebende åt dekanerna i Lund. Sin prebendenatur bibehöll Väsby långt efter reformationen. Det tillhörde ännu så sent som 1622 ett av de sekulariserade kanonikaten vid Lunds domkyrka.

3) Första vapenfiguren är släkten Ulfeldts, hälften ulv och hälften örn. Andra vapnet är Gaggesläktens och föreställer icke bokstäverna A och D utan en sparre, till vars vänstra sida ett halvt kvarnhjul sluter sig.

Arvid Olsen, död 1578, var av släkten Green av Sundsby och gift med Anders Jensen Ulfeldts och Margaretha Gagges dotter Kirsten. Hon var i sitt tredje gifte förenad med Niels Lauridsen, som med henne fick Tågalycke. Han var av den släkt, som av genealogerna kallas Rosengiedde efter vapenfigurerna. Tågalycke var i Rosengieddernas ägo ännu 1610. Å en pelare mellan det av Anders Ulfeldt uppförda norra utbygget å kyrkan och själva den gamla kyrkan, rivet 1819, fanns i början på 1700-talet enligt prosten Caspar Schönbecks uppgift tvenne trätavlor med vapenbilder: "uti det eena står öfver hielen een man uti halft Corpo med een Aborr i högra och een roos i venstra handen och nedan under dessa bookstafver: N. L. F. W., på andra taflan lijkaså N. L. M. W. med een skjilt af röda och gulha tvärstrecker". Schönbeck tyder bokstäverna såsom Nils Lunges fäderne- och modernevapen. Skall emellertid vara Niel Lauridsens. Dennes fader Laurids Nielsen, adlad den 25 okt. 1531, var gift med Margaretha Thott. Det är hennes av rött och guld fyrdelta sköld, som, tydligen illa åtgången, för Schönbeck tett sig som röda och gula strecker.

4) Hans Nielsen är densamme som den närmast efter nämnda Johan Nicolaus Ripensi. Johannes Nicolai Ripensis, som han rätteligen heter, betyder just Hans Nielsen från Ribe. Hans Nielsen kunde sålunda vara pastor ännu 1623 och Johannes Nicolai redan 1622! Under hans ämbets-tid fick Väsby kyrka nytt sigill. Detta, som var av silver, är nu förkommet och endast bevarat i avtryck. Det föreställer en orm, som slingrar sig om ett s. k. Antonius-kors, och har jämte årtalet 1619 följande inskription: S. Ecclesie Vesbys (Väsby kyrkas sigill).

5) David och Per Gemsö böra säkerligen utgå. David är med all sannolikhet densamme som Daniel Gemsö, och Per Gemsö har inkommit, emedan prosten Schönbeck framkastat den möjligheten att Daniels fader varit sin sons företrädare, vilket är alldeles felaktigt.

6) Daniel Gemsö dog den 14 april 1676 och hade, såsom framgår av inskriptionen å hans gravsten, även dottern Elisabeth, gift med Johan Joung.

7) Martinus Johannis är den förut nämnda Morten Jensen.

Enligt Schönbeck lydde slutorden på manliga sidan: Domine, tabernacula, qvam di, lecta tua, virtutum. Omkastade utgöra de andra versen på 84 psalmen och lyda: Qvam dilecta tabernacula tua Domine virtutum (Huru ljuvliga äro icke dina boningar, Herre Sebaot). Orden på kvinnosidan äro också hämtade ur samma psalm.

Av det övriga på uppståndarna på manssidan synes framgå att superintendenten i Lund, som var kyrkans patronus, och kaniken, som innehade Väsby prebende, låtit utföra reparationen å bänkarna. Superintendent eller biskop 1585 var Nikolaus Vit. Kaniken hette Tijkicius.

8) Gäller icke prästgården. Ärkebiskopen Petrus Lykke av Billernas urgamla ätt, "med Guds nåde Lunds ärkebiskop, Sveriges primas och den Apostoliska stolens legat", donerade med domkapitlets medgivande den 11 augusti 1430 till biträdande prästen gården Hologardh, belägen väster om den väg, som går förbi Väsby kyrka, men söder om den egentliga prästgården, jämte ett stycke av Hulatofts åker med brukningsrätt till bete och skogsmark i likhet med vad ortens övriga gårdar äga. Ifrågavarande gård är nuvarande klockaregården.

KULLENS HEMBYGDSFÖRENING.

Från årsmötet 1930.

Föreningens årsmöte 1930 hölls å Höganäs Hotell den 4 oktober. Förhandlingarna leddes av styrelsens ordförande, skeppsredaren Carl Northon, Höganäs.

Ur den vid årsmötet föredragna styrelsens berättelse återgives här följande:

Hembygdsföreningen inkasserade under 1929 årsavgifter från 235 medlemmar; 95 medlemmar ha senare erlagt avgift för samma år.

Styrelsen har sedan årsmötet varit konstituerad sålunda: C. Norrthon, ordförande, Olof S. Eriksson, sekreterare, och Joh. Roslund, kassaförvaltare. Dessa tre personer ha också utgjort arbetsutskottet.

Efter styrelsens därom fattade beslut har arbetsutskottet ombestyrts årsskrift för 1930, Kullabygd III, som föreligger vid årsmötet. Årsskriften är tryckt i 500 exemplar och omfattar ett 50-tal sidor, därav 24 med illustrationer.

Räkenskapsammantraget för år 1929 visar följande:

Inkomster:

Medlemsavgifter	Kr. 235:—
Försålda årsskrifter	„ 13:20
Annonser i d:o	„ 125:—
Behållning från 1928	„ 499:02

Kronor 872:22

Utgifter:

Annonser	Kr. 42:70
Årsskrifter för 1928 o. 1929	„ 600:52
Exkursioner	„ 11:—
Porto	„ 3:40
Behållning till 1930	„ 214:60

Kronor 872:22

Styrelsen har sökt samarbete med Höganäs Föreläsninganstalt, vilket resulterat däri, att Föreläsninganstalten beslutat ordna och bekosta en föreläsning om forngravar och domarringar å Kullaberg. Nämda föreläsning med demonstration av forngravarna vid Kockenhus och domarringarna vid Himmelstorp kommer att hållas av fil. d:r Folke Hansen, Lund, lördagen den 20 juni kl. 4 e. m. invid nämnda fasta forn lämningar.

I enlighet med revisorernas hemställan beviljades åt styrelsen full och tacksam ansvarsfrihet för 1929.

Till ledamöter i styrelsen valdes för tiden t. o. m. årsmötet 1931 följande:

Från Höganäs: skeppsredaren Carl Norrthon, teknikern Joh. Roslund samt folkskollärarna Sigurd Petersson och Olof S. Eriksson; från Väsby: fröken Kerstin Persson, rektor Edvin Nilsson och direktören Martin Hedelin;

från Brunby: lantbrukaren Christian Nilsson, hotelldirektören C. Lundqvist och kamreraren A. W. Lindström;

från Viken: skeppsredaren Oskar Lamberg och fyrmästaren A. Lindholm;

från Jonstorp: lantbrukaren Gillis Olsson och folkskollärarinnan Hildegard Wallin;

från Farhult: lantbrukaren Arvid Andersson.

Revisorer för 1930 års räkenskaper: redaktör R. Brodin och färg-handlanden A. Dahl, Höganäs, med fotograf A. Rube, Höganäs, som ersättare.

Årsavgiften för 1931 fastställdes till kr. 1:50. Medlemmarna erhålla årsskriften kostnadsfritt.

Vid årsmötet fattades beslut angående årsskriften för 1931, och vidare diskuterades frågor, som styrelsen fick i uppdrag att närmare söka utreda.

Från sammanträde med styrelsen den 9 juni 1931.

Uppgjordes program för årsmötet, som hålles vid Himmelstorps domarring den 20 juni 1931.

Godkändes berättelse att föreläggas årsmötet. Ur berättelsen återgives följande:

Föreningen räknar 379 medlemmar.

Räkenskapssammandrag för år 1930.

Inkomster:

Behållning från 1929	Kr. 214: 60
Influtna årsavgifter	” 650: —
Försålda årsskrifter av olika årg. ”	35: 90
Annonser i Kullabygd III	” 50: —
Försålda klichéer	” 27: 37
Bankränta	” 1: 24

Kronor 979: 11

Utgifter:

Tryckning av årsskriften för 1930	Kr. 495: 77
Diverse trycksaker	” 14: 50
Porto och skrivmateriel m. m. . .	” 69: 95
Behållning till 1931	” 398: 89

Kronor 979: 11

Enligt beslut vid årsmötet 1929 ha två domarringar å Kullaberg befriats från vegetation och marken inom dem utlagts i gräsvall. Efter av styrelsen därom gjord anhållan har Riksantikvarieämbetet den 15 december 1930 lämnat sitt medgivande till nämnda restaurering, sedan innehavaren av Krapperups fideikommiss, baron E. Gylenstierna, i egenskap av markägare avgivit yttrande och samtidigt åtagit sig att bekosta arbetet.

Genom annons i platstidningarna ha medlemmarna uppmanats att delta i en vinterutflykt till Kullaberg söndagen den 15 mars. I utflykten deltog ett 20-tal personer.

Sekreteraren.

Kullabygdens
äldsta och största sparbank
är

Kullens Sparbank

Höganäs

— Stiftad år 1848. —

Betalar för närvarande å insatta medel 4 %.

Öppen varje helgfri dag kl. 10—1.

Tel. 3 Höganäs.

Höganäs Sparbank

— Stiftad 1899. —

Omslutning vid 1930 års slut kr. 2,451,950.

Egna fonder vid samma tidpunkt kr. 127,142.

Fr. o. m. 1926 har sparbanken till varje nyinskrivet barn i folkskolan skänkt i motbok insatt belopp å kr. 5:—.

Sparbanken har även lämnat skolsparbössor till samtliga folkskoleklasser i Höganäs. Dessutom tillhandahållas hemsparbössor.

Sparbanken har särskilt inriktat sin lånerörelse för att bereda egnahemsbyggare möjlighet till fördelaktiga lån.

Expeditionstider: onsdagar och lördagar kl. 9,30—12.
fredagar kl. 5—6,30.

Telefon 246.

AKTIEBOLAGET SYDSVENSKA BANKEN

Aktiekapital kr. 34,000,000.
Kontoren i Höganäs och Mölle.
Fullständig bankrörelse.

Skaffa nya medlemmar till Kullens Hembygdsförening!

Meddelande härom kan göras till Föreningens ombud
eller till skattmästaren.
Årsavgift kr. 1:50.
Medlemmarna erhålla årsskriften Kullabygd kostnads-
fritt.

SKANDINAVISKA KREDITAKTIEBOLAGET

Egna fonder kr. 182,000,000.
Kontoret i Höganäs.
Fullständig bankrörelse.

Jonstorps och Farhults SPARBANK

— Stiftad 1870. —



Insättarnas behållning vid 1930 års slut kr. 4,112,199:76.
Egna fonder kr. 314,022:96.
Expeditionstid: helgfria lördagar 9,30—12.
Tel. 11 Jonstorp.

Brunnby Sparbank

— Stiftad 1883. —



Insättarnas behållning vid 1930 års slut kr. 2,488,125:99.
Reservfonden 6,33 % därav, eller kr. 157,410:95.
Expeditionstid: fredagar 10—12.
Tel. 12 Brunnby.



Tryckeri-A.-B. Demokraten
Hälsingborg
1931

Pris kr. 2: — .
(1/2 dollar.)